

ELŐFIZETÉS.

HELYIEN:

Egy évre 28 korona.
Fél évre 14 korona.
Egy negyed évre .. 7 korona.
Egy hónap 3 k. 40 f.

VIDÉKEN:

Egy évre 32 korona.
Fél évre 16 korona.
Egy negyed évre .. 8 korona.
Egy hónap 3 k. 50 f.

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI NAPILAP.

SZERKESZTŐSÉG:

Aradi és csanádi egyesült
vasutak palotájában.
TELEFON-SZÁM: 357.

KIADÓHIVATAL:

Aradi Nyomda Részvény-
Társaság.
József főherceg-ut 22. sz.
TELEFON-SZÁM: 151.

Arad, 1916.

Főszerekesztő:
Stauber József.

Csütörtök, október 5.

Sikeres harcaink

az oláhokkal.

Oroszok kudarcra és rendkívüli vesztesége.

Budapest, október 4. (Hivatalos.) A főhadiszállás jelenti:

Keleti harctér:

Román elleni harcveronal:

A petrozsényi magaslatokon ismét meghiusult több román támadás, az ellenség hatvan embere fogságunkba esett. Nagyszombatól délre megsemmisítettünk egy román zászlóaljot, mely még a németek arcvonalára mögött bojongott. A vöröstoronyi szerestől délre több helyen elfoglaltuk a határgerincet. Tovább keletre osztrák-magyar és német erők Fogaras ellen nyomulnak előre. Az erdélyi részi keleti arcvonal több szakaszán visszavertünk román támadásokat, csak a Kisküküllő mentén sikerült az ellenségnek előretolni állásait,

Károly főherceg lovassági tábornok arcvonala:

Nincs különös esemény.

Lipót bajor herceg vezértábornagy hadserege:

Terstyánszky vezérezredes hadseregénél az oroszok támadása a délutáni órákban újra megkezdődött. A csatater Swiniuchytól Kisielin vidékéig terjedt ki. A viaskodás hevessége hasonlított az előző napihoz, az eredmény is ugyanaz volt. Mindkét napon az ellenség teljes kudarcra rendkívüli veszteségekkel volt egybekötve. A harcról szóló jelentés a bevált huszonegyedik osztrák Landwehr gyalogezred kiváló magatartását hangsúlyozza.

Olasz harctér:

A Karszt-fensíkon az ellenség ágyu- és aknavetőtüze délután nagy hevességet ért el. A tüzérségi és aknavető tevékenység e szakaszon éjjel is jelentősen élénkebb volt, mint rendszeren. Az ellenség ma reggel Opachiasella mindkét oldalán támadott és benyomult legelső árkaikba, de azonnal visszavetettük. Egy olasz repülőgépra Nabresina területén eredménytelenül bombákat dobott le. A karinthiai arcvonalon az ellenség tüzérsége a Gail-völgy több helységét lőtte, amire tüzérségünk válaszolt. A Fleims-völgyi harcveronalon Timau ellen tart az ágyutüz. A Colbricon területén tüzhatásunk megakadályozta az ellenség támadásainak előrejutását. A Cimonen csapataink összesen 6 gépfegyvert ástak ki.

Egy adag főzelék.

Arad, október 4.

Mélyen tisztelt városháza, van-e önnek tudomása arról, hogy a mai husztalan és zsirtalan csufolt napon az aradi előkelő vendéglőkben egy adag száraz borsóért, két kemény tojással, három korona hatvan fillért vágta ki a gyanútlan polgár zsebéből?

A kormány azért rendelte el a husztalan és zsirtalan napokat, hogy takarékoskodjunk élelmiszer-készletünkkel és a fogyasztók tömegét általánosságban spórolásra szoktassa. De a kormány már megint az uzsorások nélkül csinált számadást, már megint elfelejtette kikérni a társadalom kiváló osztályainak — a minden rendű élelmiszer-diktátoroknak — beleegyező jóakarátát az új rendszerhez. Most láthatja, mi történik, ha e tekintélyes urak nélkül akar reformálni. Ok megmutatják, hogy a közönség nem fog olcsón élni. Mégis csak szemtelenség azt kívánni, hogy a vendéglős, a kávé, a kereskedő, a földbirtokos, az ügynök nagy vagyont ne szerezzen a háboruban. Hát mikor, ha most nem? Ugy se lesz megint egyhamar világtelfordulás és ha ezeket az éveket ki nem használja az „élelmes” lélek, akkor fia, unokái megvetéssel emlegetik a nevét még haló poraiban is: — Az én papám nem volt egy okos ember, mert a háboruban nem lett milliomos!

Azért szerencsétlen, azért boldogtalan ez az ország, mert a romlott közszellem úgy ráülepszik, mint a tüdőbajosra a köszvénybánya kormos levegője. Azért nyögünk mi a drágaság rettenetes járma alatt, mert a haszonlesők, a rossz lelkű kalmárköponyák cinikusan kinevetik azokat, akik a háborus erkölcs fenséges törvényét emlegetik előtte. Azért nem juthatunk mi talán soha arra az etikai és gazdasági magaslatra, ahol a szomszéd nyugati országok vannak, mert nálunk a hatóságok megtürik, hogy a megtorlatlan uzsorában megvénült tekintélyek egész társadalmi rétegeket szipolyozzanak ki és merényletnek mondják azt, ha a vevő a maximális árakra bátorodik hivatkozni. Azért mernek nálunk a nemzetfentartó polgársággal a szó teljes értelmében pacakázni, mert nincsenek erős kezek, amelyek szétüssenek a kufár hadsereg soraiban. Nincs, aki vigyázzon ránk, de az uzsorások jól vigyáznak magukra. S az ő éberségük, sajnos, többet ér ezer esendőrnél. (=)

Délkeleti harctér:

Albániában helyzet változatlan. Hófer altábornagy, a vezérkari főnök helyettese. (Miniszterelnökség sajtóosztálya.)

Tengeri események:

Október harmincadikán egyik tengeri repülőrajunk san-can-ziano-i és staranzonoi katonai tárgyakra eredményesen dobott nehéz, könnyű és gyújtóbombákat. Lövetésük ellenére mindegyik repülőgépünk hazaérkezett. Hajóhadparancsnokság.

Megfutottak az oláhok az átkarolás előtt a Dunánál.

Oroszok véres veresége.

Berlin, október 4. (Hivatalos.) A nagy főhadiszállás jelenti:

Nyugati harctér:

Rupprecht bajor trónörökös vezértábornagy arcvonala:

A Sommetól északra a csatateren a nap folyamán állandóan növekedett a tüzérségi tűz, amely a Morval-Bouchavesnes szakaszon délután a legmagasabb fokát érte el. A sailly-racourti-ut mentén a St. Pierre-Vaast erdőben és az ettől délkeletre széttörbontott erdődarabokon erős francia támadásokat vertünk vissza, részben kézi tusában. Egy tiszt, százhuszonnyolc főnyi legénység és két gépfegyver jutott kezünkre. Thiepvalnál és a Mouquet majornál könnyen visszavertünk angol előretöréseket.

Keleti harctér:

Lipót bajor herceg vezértábornagy hadseregének harcveronala:

Tegnap az oroszok támadásaikkal Terstyánszky vezérezredes hadseregének állásai előtt, Lucktól nyugatra, október másodikán történt véres összecsapás után új súlyos vereséget szenvedtek. A győző biztonsággal és nyugalmával fogadták Schmidt von Kbeneldorf seregei a rohamozó ellenséget. Egy talpalatnyi tér sem vészett el. Az elesett oroszok száma újra ezrekre rug. Gössel főhadnagy, akit Windisch őrmester Rownótól délnyugatra repülőgépén letett és 24 óra múlva hazahozott, több helyen felrobbantotta a Rowno-Brody vasutvonalat.

Károly főherceg lovassági tábornok hadsereg harcveronala:

Nincs ujság.

Erdélyi harctér:

A görgényi völgyben a románok többször hiába támadtak. Parajdtól

nyugatra előnyöket értek el. Fogaras előtt állunk. Cainenitől nyugatra (a Vöröstorony szoros déli kijárata) a nagyszebeni csatautóhangjaiként, szétugrasztott románokkal harcok folynak, több mint száz embert elfogtunk. A hátszegi hegységben az ellenség előretörései sikertelenek voltak. A Boborosa magaslatról nyugatra szövetségeseink tért nyertek.

Balkán hadszíntér:

Mackensen vezértábornagy hadcsoportha:

Német és bolgár csapatok átkaroló támadása elől a Rahowonál, Bukaresttől délre, a Dunán átkelet román erők gyors futással elmenekültek.

Macedóniai hadszíntér:

A Prespa-tó és a Midza-Planina között a Kaimackalontól északra parancsszerűen új állásokat foglaltunk el. A Midza-Planinán folyik a harc. A Tahinó-tótól északnyugatra Karadzakolban az ellenség még a Struma balpartján tartja magát. **Ludendo II, első főszállásmester.** (Miniszterelnökség sajtóosztálya.)

Karin Michalis cikke

Tisza Istvánról.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

A most Budapesten vendégment tartózkodó dán író, aki „A veszedelmes életkor” című regényével vált híressé, meglátogatta a magyar miniszterelnököt. A Neue Freie Presse dán nyelvből németre fordította a látogatásról beszámoló cikket, amelyet a következőkben adunk:

Idejövők, mint vad idegen és egy vad idegen emberrel akarok beszélni, anélkül, hogy tudnám, miről beszéljek vele és mi több, olyan emberrel, akinek nevét ép oly tisztelettel említik, mint a császárt, Hindenburgét, vagy Bismarckét. Lelkében a magyar tiszteletteljesen kihuzza magát, ha csak rágondol Tisza István nevére.

Fejembe vettem, hogy látnom kell ezt az embert, aki ugyyszólván Magyarország sorsát hordja kezében és amikor barátaim megtudták, hogy Magyarországra utazom, azt mondták:

— Akkor látnod kell Tisza grófot!

Azt válaszoltam:

— Hogyne, természetesen!

Ugyanigy válaszoltam volna, hogy Párisban Napoleon sírját, Egyiptomban a piramisokat kell megnéznem.

A jó sors összehozott Tiszának régi benső barátjával, Herceg Ferenc költővel s így az ut nyitva állt előttem. No de miről beszéljek most vele? Hiszen nem közönséges kíváncsiság hozott ide, nem gyűjtöm a híres embereket, nem beszélhetek politikáról...

Egész életemben csak egy emberrel kerültem össze, akinek merő egyénisége, mielőtt még egy szót is szolt volna hozzám, oly imponálóan hatott volna rám és ez Björnsterne Björnson volt. Neki is erős, mindenén átható szemei voltak, szigorú szemöldökök alatt, ő is úgy hatott, mint aki „egy fejjel magasabb, mint egész népe.”

Ez volt a diktátori alak, az árnyékban álló hegy...

— Puhá, fagyosan hideg bőrrel bevont kereveten ültem vele szemben. A szigorú szemek kímélően néztek rám. Hirtelen felmo-

solyogtak: a hegyre napfény terült. O mily jól éreztem magam egyszeribe. Mily biztosan s mennyire kedvem támadt a esevegesre. Egészen megfellekedtem róla, hogy ez az ur nemzetének első embere volt. Hogy minden szót amely szájából kikerült, egyik országból a másik országba táviratozták meg s hogy ő volt a sok nemzetiség és vallásnak ebben a khaoszában a zászló, a középpont és a népakarat.

Bizonyára nem volt jobb dolga, mintsem itt üljön és meghallgasson. Tisza gróf, akinek mint állam fejének éjjel-nappal az íróasztalnál kell ülnie, becses idejének egy aranyos óráját arra szentelte, hogy a legjobb módon rendezze el utazását. A menetrendkönyvben lapozgatót és kikerest, mikor jönnek s mikor mennek a vonatok. Mert ha Magyarországon vagyok, hát csak meg kell nézmem a pusztát, a nagy zöld szántóföldeket, a híres élestarakat. Fölirta a vonatokat oly gondosan, mintahogy azt saját öreg édesapám tette, akkor, amikor Randensből Kopenhágába utaztam.

Először láttuk egymást és husz éves ismerősök lettünk, vagy talán ez csak képzelődés volt az én részemről? Szívem ajkainon feküdt, az övé mosolyában volt.

Aztán eszembe jutott, hogy végül mégis csak intézhetnék egy politikai kérdést, amelyre a válasz majd általános érdekű lesz. Megkérdeztem gróf Tiszát, hogy mikor lesz béke. Es komoly szándékom volt, hogy a választ megsürgönyözöm hazámba, ahol a szénarak emelkednek és a gőzhajózási részvények értéke felszállt. De ennél a pontnál csalódást okozott nekem. A nagy, megfontolt államférfiu sem az órát, sem a hónapot, sem az évet nem tudta meghatározni. Mindaddig, amíg országáról és népéről beszélt és megcsinálta az egész tartózkodásomra szóló tervet, amelynél mindent és mindenkit rendelkezésemre bocsátott, úgy ültem a hideg kereveten, mint egy macska a napfényben. De ez egészen más dolog volt, amikor magamtól kellett kitalálni, hogy hova, mikor és hogyan...

A szemek, a szemek!... Azért hordta-e a sötét szemüveget, hogy tekintetének tüzet tompítsa. Vagy pedig azért, hogy szemeit a csatater villámainól megóvjá? Ugy ült itt, mint a nagy orvos, amely a legveszedelmesebb operatív beavatkozást is megmeri tenni, tudatában annak, hogy életről és halálról van szó s hogy a felelősséget egyedül csak ő rá fogják háritani! A lovagiasságnak sok szép formájával találkoztam már régebben. De sohasem hatott meg, vagy varázsolta el annyira, mint ennél az embernél, akit nagy dolgok foglalnak el. Véletlenül megtudja, hogy egyedül vagyok Budapesten. No ez sehogyszem járja! Ez tulságosan unalmas! És még a nyelvet sem tudom beszélni! Nem! Nem! A miniszterelnök behívja egyikét fiatal barátainak, bemutat bennünket egymásnak s lovagomnak, kíséromnek adja mellém. Nem kell többé azzal foglalkoznom, hogy időmet órára beoszzam, minden el lesz intézve.

Amikor újból lemegyek a kanyarodó lépcsőn, a zöld levélszemek mind csillognak a mosolyoktól. Künn a téren a szél dalol. Az őrtálló rendőrök tiszteletteljesen köszöntenek, lent a hidnál a láncok csörrennek s a hid alatt a Duna sutogja:

— „Láttad őt, a legnagyobbat, a legerősebbet, a legkedvesebbet, akink van?...”

Meghajtom fejemet. Sokat tanultam ebben az órában: mély oka van a magyarok büszkeségének. Magyarország legyőzhetetlen.

Venizeloszt elkergették

Krétaiból.

(Bombamerényletet követtek el ellene?)

— Távirati tudósítás. —

Amsterdam. A Morning Post-nak jelentik Athénből, hogy a forradalmi mozgalom egész Kréta szigetén elterjedt. Az athéni királyhű pártok nem adták föl ellenállásukat, hanem folytatják agitációjukat. Az athéni lapok jelentése szerint Venizelosz mindenfelé ellenállásra talál. Hívei már elhagyják Kréta fővárosát. Háromezer fölfegyverkezett királyhű polgár elűzte Venizeloszt és kíséretét a városból egy hadihajóra. Venizelosz állítólag egy bombamerénylet alkalmával megsebesült. Ez a hír most megerősítésre szorul.

London. A Daily Telegraphnak jelentik Athénből: A kormány, a miniszterelnök, a külügyminiszter kivételével lemondottak állásukról. Állítólag Kalogeropoulos új kormányt fog alakítani.

Amsterdam. A Morning Postnak jelentik Athénből: Egy olasz különítmény megszállotta Agyrokastrót. Egy másik olasz különítmény, angol hajókkal együtt Santi-Quarantában kihajózták csapataikat és megszállották Delvinót. A görög csapatok mindenütt visszavonultak.

Luganó. Athénből érkezett jelentések szerint a király és a királynő olyan kormány alakítását tervezik, amelyben szemben az entente nagyobb bizalommal viseltetik, mint a jelenlegivel szemben. Ezzel akarnak a venizelista mozgalomnak véget vetni.

Zeppelin félelem.

(Távirati tudósítás.)

Luganó. A párisi Journalban Dubreniel, aki a legutóbbi Zeppelin-támadás alkalmával Londonban volt, érdekes cikkben számol be az angol főváros lakosságának rémületéről:

— A tűzoltók trombitája jelenti a lakosságnak — írja — hogy a „halál madarai” közelnek. A lakosságnak megparancsolták, hogy mindenki bujjon meg a házakban s hogy a lámpákat mind oltás el, mert a léghajók ellen a legbiztosabb védelem, ha nem tudnak tájékozódni. Késő éjszaka volt, amikor a szírenák rémes hangja fölbugott. Az emberek ijedten futnak le a pincékbe, ahol az ajtó és ablak homokzsákokkal van eltorlaszolva. A pincékben rendszerint nagyon vegyes társaság gyűl össze. Az eltorlaszolt ablakokon át beáradó kísérteties fény szinte templomivá teszi a hangulatot a pincében. Csak a szemetesládák és egyéb hasonló kellemességek emlékeztetnek a valóságra. Munkások, hivatalnokok, asszonyok össze-vissza, mindenki nyugtalan, mindenki beszél és mindenki vár.

Egyszerre erős dörrenés rázza meg az egész épületet.

— A bomba! — kiáltja valaki. Az irtózat és rettenet perce ez. Az emberek összebuzódnak, a gyerekek sírnak. És a bombaeső egyre hull.

Egy újságíró jön és jó hírt hoz:

— Már vége! A léghajók eltávoztak!

A szörnyű percek után boldog megkönnyebbülés...

Rotterdam. A lelőtt Zeppelin három részben hullott le. Legénysége nagyrészt kiugrott a léghajóból, mielőtt az lezuhanva a földre érhetett volna. A Zeppelin egy pillanat alatt elejétől végig lángbaborult.

Cimétől megfosztott császári tanácsos.

— Bécsi tudósítónktól. —

A bécsi hadosztálybírósg tegnap tárgyalta Fussmann Mózes dr. krakkói ügyvédjelölt, valamint Polturak Artur, császári tanácsos, lemerbergi kereskedő és Hornung Hermann ügynök bűntetteit, akik azzal voltak vádolva, hogy nem tettek eleget a katonai behívói parancsnak. A katonai ügyész által emelt vád szerint Fussmann dr.-t 1915 július 7-én alkalmasnak sorozták, de nem vonult be Krakkóba, hanem egy Kovács nevű, a krakkói katonai parancsnokságnál alkalmazott gyalogos segítségével a cenzurahivatalban akart elhelyezkedni. Ezért 2000 koronát ígért a gyalogosnak, aki az ügyvédjelöltet a Mária Terézia katonai ideggyógyintézetben alkalmazott egyik szakaszvezetővel ismertette meg és ez Fussmann dr.-t egyidejűleg nyilván tartásba is vette, sőt adott neki egy olyan szolgálati jegyet, amely szerint az a cenzura-hivatalban nyert beosztást. Velük együtt a vádlottak padján ült Herschdörfer Jónás nevű bécsi kereskedő, aki súlyosan megsebesült a fronton és emiatt segédszolgálatra minősítették. Ez a vádlott egy Guttman Mihály nevű egyén közvetítésével keresztül tudta vinni, hogy a cenzura-hivatalban alkalmazták.

Fussmann dr. azzal védekezett, hogy a sorozás után súlyosan megbetegedett és a bevonuláskor azzal a Kovács nevű gyalogossal arról tárgyalt a kávéházban, vajjon nem lehetne-e gyógyulás céljából a Mária Terézia katonai szanatóriumba. Mikor az elnök a szanatórium parancsnokság hivatalos átiratát felmutatta, amely szerint az ügyvédjelöltet nem vették fel oda, a vádlott azzal védekezett, hogy ez tévedésen alapulhat, mert ő hosszabb ideig tartó gyógykezelés alatt állott az intézetben.

Polturak császári tanácsos azzal védekezett, hogy ő már januárban, mint önkéntes cenzor jelentkezett a cenzurahivatalban és bevonulása után szolgálatot is teljesített. Az alkalmazásért semmiféle pénz nem adott. A sa-

pattestéhez azért nem vonult be, mert a cenzurahivatal tisztviselője azt mondta neki, csak maradjon a hivatalban, mert ez éppen annyi, mintha a csapathoz vonult volna be.

— Mit gondolsz, ha mindenki oda vonulna be, ahova akar, mennyien lennének akkor a fronton? — kérdezte az elnök. A vádlott nem adott feleletet.

Herschdörfer azt mondta, hogy Guttman csak szánalomból segédkezett neki, hogy a cenzurahivatalba jusson, mert nagyon meg volt sebesülve. Beismeri, hogy később adott neki 1000 koronát, de csak azért, mert egy nagyobb ügyletet kötött, amelynél sokat keresett és elhatározta, hogy Guttmanut megajándékozza ez összeggel, amit az azonban csak vonakodva fogadott el. Beismeri azt is, hogy a cenzurahivatal tisztviselőjének egy aranyfogantus botot és arany kézelőgombokat adott ajándékba, ez azonban csak később történt és amikor az illető tisztviselő a születésnapját ünnepelte, nem is volt egyéb, mint egy kis figyelmeztetés. Mikor az elnök azt vetette a szemére a vádlottnak, hogy nem az illető születésnapján kapta az ajándékot, mert az február 29-én született, már pedig 1915-ben nem is volt február 29-ike, a vádlott mélyen hallgatott.

A Mária Terézia szanatórium vezetője Sternberg dr. tanár a leghatározottabban kijelentette, hogy Fussmann dr. sohasem volt páciens a kórházban.

A hadosztálybírósg valamennyi vádlottat bűnösnek találta az ellenük emelt vádban, ezért Fussmann dr.-t 8 hónapi, Polturak császári tanácsnokot, Hornungot és Herschdorffert 4-4 hónapi fogházra ítélte. Ez utóbbiaknál a vizsgálati fogházzal kitöltöttnek vették a büntetést. Fussmann dr.-t megfosztották doktori címétől, míg Polturaknak császári tanácsosi címét vette el a bíróság.

kola igazgatóságánál, akár Balázs Márton hátszegi igazgatónál tanulmányaik folytatása végett.

A hivatalos értesítést itt közöljük:

A hátszegi felső kereskedelmi iskola igazgatósága értesíti az érdekelt tanulókat és szülőket, hogy a hátszegi kereskedelmi iskola és női szaktanfolyam — mivel elegendő számú tanuló nem jelentkezett és tanterem nem állottak rendelkezésére — a folyó tanévben a vallás- és közoktatásügyi minisztérium engedélyével az aradvárosi felső-kereskedelmi iskola és női szaktanfolyammal egyesítették. A más iskolába még be nem iratkozott menekült hátszegi tanulók beírás végett tehát azonnal jelentkezzenek a nevezett iskola igazgatóságánál, amely őket ugyancsak miniszteri rendeletre, létszámon felül is felveszi.

(—) Tanszereket a menekültek gyermekeinek. Kehrér Károly királyi tanfelügyelő kérelmet intéz az aradi és vármegyei magánintézmények, pénzintézetek és társulatok igazgatóságaihoz és kéri, hogy az erdélyi menekültak gyermekei részére az oktatáshoz szükséges tankezeseket, tanszereket és egyéb iskolai felszereléseket beszerezni segítsék. A gyermekek szülői a létfenntartásukra biztosított napi egy korona terhére ezeket beszerezni képtelenek. A gyermekeket a szükséges felszerelésekkel ellátni a tanfelügyelőség nem tudja. Előterbe nyomul a társadalom, az egyén kötelezettsége. Az a szent kötelezettség, amellyel minden jó érzésű polgár a hazáért szenvedőket és nélkülözöket szükségükben támogatni tartozik. Ezen magas eszmétől vezéreltetve, az ember- és hazaszeretet szent nevében kérve-kéri az intézetek vezetőit, hogy nagylelkű adományaikkal

a hazáért szenvedőknek, az édes otthon nélkülözöknél nyújtsonak módot arra, hogy gyermekeiket megfelelő oktatásban részesíthessék. Az adományok a tanfelügyelői hivatal címére küldendők. Tisztelettel Kehrér Károly, kir. tanfelügyelő.

Minden tervszerűen történik Erdélyben és Dobrudzsában.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Berlin. A sajtóhadiszállásról jelentik: Ha nagy malomkövek megkezdik az őrleést, akkor az apró gabonaszemek csakhamar megőrleődnek. Románia az a gabonaszem, amely két malomkö közé került. Majdnem megérthetetlen vaksággal hitették el önmagukkal az ország politikai és katonai vezérei, hogy a világháború mérlegét ők billenthetik jobbra, vagy balra. Azt hitték, hogy Románia egy lökdörő s most kisült, hogy ők lökdörnek ide-oda. Erdélyben és Dobrudzsában még nincs állóharc, ott még mozgóharc van, amelyben fényes vezéri tulajdonságok diadalt üthetnek. Falkenhayn tábornoknak, a német hadsereg volt vezérkari főnökének, győzelme olyan hogy megérdemli a triumfust. Már régóta az volt róla a vélemény, hogy lángelméjű katonája, most ezt beigazolta. A német-bolgár-török hadsereg dobudzsai és a német-osztrák-magyar hadsereg erdélyi operációi ideális tökéletességű harmonizáló munka. Maekensen ott támadta meg váratlanul az ellenséget, ahol annak a legérzékenyebb volt és pedig, ahol az akart támadni, majd alaposan elpáholja és visszakergeti az aránylag keskeny tenger és dunaközi területre a Traján sáncához és egyúttal ott le is köti. Célját bizonyos mértékig el is érte. Az események ma már kétszeresen bizonyítják, hogy hadvezetőségünk miért használta a „döntő győzelem” kifejezést. Tény, hogy Dobrudzsában messze hatású döntés történt, habár azt az ideális előtt, hogy a Konstanza-Csernavoda közti vasutat mindjárt az első nekirohanással elpusztítsuk, nem értük el. Azonban az ellenség általános haditervét kereszteltük és amint lassankint kitűnik, alaposan felforgattuk. Az oláhok és az oroszok nagy sikertelenséggel voltak kénytelenek erősitéseket dobni Dobrudzsába, ahol Maekensen ezalatt időt nyert, hogy a lövészárkok harcba berendezkedjék. Mindazáltal nem mulasztotta el az alkalmat, hogy az ellenséget saját sáncai mögöl, egy ügyes visszavonulással ki ne csalja és egy kisebb nyílt harcban alaposan meg ne verje. Természetesen az entente sajtó azonnal oláh győzelemnek kiáltotta ki Maekensennek ezt az ügyes sakkhuzását.

A tulajdonképeni oláh hadszíntéren, Erdélyben, amelyet az oláh kapzsiság magához akart ragadni, az oláh előretörés egész automatikusan meglassadt. A kis számú osztrák-magyar védőesapátok a kijelölt vonalra húzódtak vissza. Az oláhok hátulso összeköttetései, az utakban szegény és nagyrészt evakuált országban mindig hosszabbakká és nehezebbekké válnak. Ámbár a három országhatáron esatlatkozni tudtak az oroszokhoz, mégis ma már nyugodtan azt mondhatjuk, hogy az ottani oláh akció, amely a Görgey hegységben játszódik le, tulajdonképen nem más, mint a Dornawatra körül súlyos helyzetbe került oroszok tehermentesítésére és segítségére irányuló operáció. Tudjuk a hivatalos jelentésekből, hogy ez az oláh hadsereg fel van tartóztatva, illetve, hogy elérte végleges védekezési vonalunkat, amely Székelyudvarhelytől nyugatra van. Az oláh nyugati szárny, amelyet a Vulkan és Szurdok szorosnál és Orsovánál már egyszer megvertünk, de az utóbbi napokban erősítésekhez jutva, ismét tört nyert a azoro-

TANÜGY.

Be kell írni a menekültek gyermekeit.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

A vallás- és közoktatásügyi miniszter a fenhatósága alá tartozó középiskolákról úgy rendelkezett, hogy az Erdélyből menekült középiskolai tanulók jelenlegi tartózkodási helyük középiskoláiba a létszámon felül felveendők és pedig vagyontalanságuk esetén díjmentesen (a felvételi, tandíj stb. elegendő). Miután úgy értesültünk, hogy több szülő csak azért nem élt e kedvezménnyel, mert a miniszternek e rendelkezéséről nem tudott, nyilvánosságra hozzuk s a magunk részéről is kérjük a helybeli középiskolák vezetését, hogy az erdélyi menekültek közül senkit el ne utasítsanak.

Ezzel kapcsolatosan közöljük, hogy a hátszegi felső kereskedelmi iskola igazgatója, Balázs Márton, szerkesztőségünk útján is tudatja volt tanítványaival s azok szüleivel, hogy a hátszegi felső-kereskedelmi iskolát a közoktatásügyi miniszter engedélyével a háború tartamára az aradi felső-kereskedelmi iskolába olvasztották be. Amint az Aradi Közlöny annak idején közölte is, a hátszegi felső-kereskedelmi iskola tanári kara, külön iskola formájában akarta az intézet életét Aradon meghosszabbítani. Miután azonban kellő számú tanterem még a helybeli középfokú iskolák számára sem jutott, kénytelenek voltak e tervtől eltekinteni s a jelzett megoldást választani. Most azonban már a kultuszminisztérium fentemlített rendelkezése értelmében semmisen állja útját annak, hogy az aradi felső-kereskedelmi iskolába a létszámon felül is felvehessék a tanulókat és így a volt hátszegi növendékek egész bátran jelentkezhetnek, akár a felső-kereskedelmi is-

soknál, ép úgy le van kötve, mint az északi szárny, amelyet a szövetségesek úgy leszegeztek, hogy nem tud előrejutni. Stratégiai szempontból az oláh mozdulatok az említett szövetségeseknél és Orsovánál elvesztették jelentőségüket.

Az események sulypontja most az oláh harc vonal közepén van, éppen ott, ahol a nagy csapás érte őket. Falkenheym tábornok olyan fényes győzelmet aratott fölöttük, amelyenket a háború elején, a mozgó harcok idejéből szoktunk meg. Ez a győzelem megmutatta vezetőink és katonáink fölényét. A nagyszabedű diadal kezükbe adta a Vöröstorony szorost, ezt az ősrégi betörési kaput, amely Oláhország sikáigaira vezet. Ennek a győzelemnek a hatása, éppen úgy, mint a dobrudzsai győzelemé csak bizonyos idő múlva fog jelentkezni és pedig abban, hogy újra felborítjuk az oláh erdélyi terveit. Az eredményét már ma úgy jelölhetjük meg, hogy áttörtük az oláhok támadó front közepét és ezért ennek rendkívül fontos jelentősége van.

IRODALOM ES MŰVESZET.

Színházi műsor:

Pénteken, október 6-án diszeloadás „Hadak útja, a székelyek harca”. (A. bérletben.)

Szerelem.

Írta: Barta Lajos.

— Bemutató előadás. —

Szerelem! Olyan ez a cím, mint a hárfazengés, amely álmainknak szövegét kíséri, vagy egy elhaló dal tört akkordja, amelyet életében egyszer mindenki hallott...

Szerelem! Ifjuság! Pillanatok elfuló mámore: örök témája ősidőktől fogva minden írónak, aki a színpad számára dolgozott. A legkényesebb nebulusvirág a szerelem, mely elhervad az első hideg lehelletre és mégis megterem mindenütt s egyformán virágzik a szívek humuszában s a nyomor kövei között...

Barta Lajos darabja mélyre nyúlt, de — nem mélyen. Sokat meglát s kedvesen meg is örökíti, amiket meglátott, de kár, hogy azokat látta meg, amik az élet vizének felszínén usztak. A mélység életét, harcait, a szerelem igazi szenvedéseit nem vette észre, vagy nem akarta észrevenni. A környezet: a kisvárosi hivatalnok család élete s három viruló leány szívének szilajvágya sokkal erősebb drámai összeütközésre ad alkalmat, mint a melyet Barta Lajos meglátott és felhasználott.

De a darab így is formás, kellemes és rokonságot tart az irodalommal. A humor kedvesen kacag be a mondatok nyitott résein s pirosra izzik fiatal leányok nedves ajkain. Filozofiaja, ha nem is szánt a mélységekben: a komikuma a jellemekben gyökeredzik s alakjai pompás alakításokra nyújtanak alkalmat.

A nők közül minden díszet megilleti Harsányi Margitot. Ez a szerep nem az ő zsánere és ebben is kiválónak bizonyult. Rutin és intelligencia jellemezte a játékát. A hősnőben kitűnő vigjátéki szubrettet ismertünk meg. Mellette Bánházi Teréz magaslott ki egyszerű és nemes stílusú játékaival. A kis naiváról Kieffer Lujzáról ma újra csak jót mondhatunk. Elevevése, temperamentuma, fiatal szépsége és üdesége már tapsos publikumot szerzett neki. A szemek már mosolyogtak, midőn a színen megjelent s a fiatal tenyerek már össze csattantak; — egyelőre még félénken, de megijósoljuk, fog ez a taps még bátrabban is örülni ennek a talentumos kis leánynak. A harmadik leány paszizv szerepében Harmath Józsa asszony ferkőzött szenzitív meleg játékával közel a szívünkhöz.

A férfiak közül elsőül Dellit kell megemlitenünk. Gondosan és szeretettel megrajzolt alakot hozott elénk s felékesítette azt annyi egyéni szeretetreméltósággal, hogy csak a legteljesebb elismeréssel szólhatunk róla. Illuziót keltett s a közönség ki nem fogyott a tapsból és a kacagásból. Várnai pár szavas szerepébe is lelket vitt, Kiss Miklós pedig annyi meleget, hogy szinte megkönyeztetette a publikumot. Jók voltak az epizód szerepekben Kertész, Herold és Polgár Béla. Ez utóbbi egy temetkezési vállalkozót adott nagyszerű humorral.

Az est hangulatos, a színészek jók, a publikum megértő, a rendezés stílusos volt. Az utóbbi Kiss Miklós végezte elismerésre méltó gondossággal. Z. A.

* A színház hírel. 1848., vagy a székelyek harca. Október 6-án kerül színre diszeloadás keretében, ezzel a darabbal ünnepli a társulat október hatodikát. Az előadást megelőzi „A szövetségesek” címen egy nagy némajáték, melyben a társulat összes tagjai kivétel nélkül részt vesznek. Az előadás beköszöntője egy alkalmi költemény lesz, melyet Kiss Miklós szaval. A közönség figyelmébe. Tekintettel a közönség kényelmére, az esti pénztárnyitás ezután hét és fél órákor lesz. Az előadások kezdete változatlanul 8 órákor lesz.

* A könyvek útja. (Az első Hella Moja film az Urániában.) Új név jelenik meg ma a moziközönség előtt: új név, mely sok ígéretet tartalmaz, de a mely minden ígéretét befogja váltani. A művész egyike a legtehetségesebb és legszebb nőknek, a kik egyáltalában a filmen szerepeltek. A sorozatnak minden filme eddig, melyben fellép finom, poétikus, művészi és irodalmi attrakció. A mai első filmről a berlini lapok azt írták, hogy „Első szerepével is a legjobb moziművésznők közé emelkedett és olyan várakozással nézünk további szereplése elé, mint a melyent művésznőtől nem várt a közönség sohasem.” A mozifilmszáger igazolni fogja azt, hogy Alvin Neuss, aki mint mozisínész is tökéletes, mint rendező is elsőrangú és nincs kétségünk az iránt, hogy az ő vezetés alatt Hella Moja neve olyan népszerű és olyan kedvelt lesz, mint a hogy azt tényleg megérdemli. — Homunculusról fog beszélni az egész város, arról a nagyszabású szenzációról, melyet legközelebb mutat be az Uránia színház.

* A Trilby utóljára az Apollóban. Harmadik napja tartja műsoron az Apolló-színház az amerikai filmgyártás szédületesen nagykonceptű mesterművét, a Trilbyt, s a közönség még mindig tömegesen ostromolja jegyekért a pénztárt. Előre látható, hogy négy nap nem lesz elegendő ahhoz, hogy mindenki hozzáférhessen a gyönyörű film megtekintéséhez, de az Apolló legjobb akarata mellett sem tarthatja itt tovább a filmet, mert már türelmetlenül várnak rá más mozisínházak. A esütörtöki utolsó előadásokra a jegyek nagyrészt már előjegyezték, így akinek még nincs jegye biztosítva, az helyen teszi, ha az 5 és a 7 órai előadásokra megy el.

* A munió király. (Szenzációs amerikai dráma az Apollóban.) A Trilby hatalmas sikerétől még hangos az Apolló nözőtere s már jelenthetjük, hogy péntektől kezdve újabb nagyszabású film kerül bemutatásra az Apollóban. Az új műsor szenzációs slágere „A munió király”, szociális tárgyú dráma, amely Amerika háborús szerepének kulisszái mögül hoz elénk megrázó történeteket.

TÖRVÉNYKEZÉS.

§ Rangjától megfosztott gróf. Grácból jelentik: Az itteni törvényszék 5-ös tanácsa, amely gyorsított ügyeket intéz, a napokban tárgyalta Martin Károly gróf mezzóporodnai földbirtokos és Cantani Ferenc községi jegyző bűnügyét. A nevezetteket hazaárulás büntette miatt vonta felelősségre a törvényszék és 14 napi tárgyalás után bűnösnek mondotta ki a

gróft és a jegyzőt. Az előbbi 8 évi nehéz börtönre és grófi rangjának elvesztésére, az utóbbit pedig 10 évi nehéz börtönre ítélte.

Vilmos császár

Ünnepli a királyt.

— Távirati tudósítás. —

Budapest. A sajtóhadiszállás jelenti: A hadsereg-főparancsnokság székhelyén királyunk nevenapját fényesen megünnepelték. A város lobogódiszt öltött. Az ünnepi misén, valamint az azt követő diszebeden Vilmos császár és kíséretében Hindenburg vezértábornagy és Ludendorff első főszállásmeister is megjelentek. Frigyes hadsereg-főparancsnok magasroptú beszédében, meleg szavakkal köszöntötte fel királyunkat. Vilmos császár két és fél órást ott tartózkodás után kíséretével eltávozott a hadsereg-főparancsnokságról.

Budapest. A sajtóhadiszállásról jelentik: Frigyes főherceg pohárköszöntőjében azt mondotta, hogy őfelsége minden alattvalójának legforróbb fohása száll a mindenhatóhoz, a király jólétéért. Különös bensőséggel ismételjük meg — mondotta a főherceg — fogadalmunkat: nem nyugszunk meg és nem pihenünk meg mindaddig, amíg celunkat: a dicsőséges békét nem értük el. Jelszavunk viribus unitis, egyesült erővel érjük el célunkat.

Budapest. A cs. és kir. sajtóhadiszállásról jelentik: Frigyes kir. herceg tábornagya ma a következő hadseregparancsnoki parancsot adta ki: Ő cs. és kir. felségének hadserege és flottája nevében a mai napon a következő üdvözlést terjesztetem föl: Császári és királyi Felség! Legkegyelmesebb ur! Holnap lesz Felségednek a nevenapja. Most ismét kéri Ausztria és Magyarország fegyveres ereje, hogy legfelsőbb hadurának hódolattal megmondhassa, milyen tisztelettel és odaadással tekintünk föl valamennyien Felségedre, valamennyien a legöregebb katonától a legfiatalabbig. Ennek a kifejezésére ilyen kemény időben nem kell sok szó, nem kell új fogadkozás, sokkal szilárdabban és nyomatékosabban beszél a tett! Istenen kívül senki sem tudja, meddig fogja még a fegyverdörgés a világot betölteni, az az egy azonban egészen bizonyos, hogy a ránk kényszerített kemény harcot végig fogjuk küzdeni a diadalmas befejezésig. A mi császáruk és királyunk atyai szeretete megáldja a mi fegyvereinket, Isten tartsa meg Felségedet!

Őfelsége a következő legkegyelmesebb választ küldte: „A Nekem Haderóm nevében Nevenapjára küldött hódolatot mély megindultsággal fogadom. Hálás szívvel gondolok mindazokra a derék katonákra, akik nehéz viaskodásban, hűségesen teljesítik kötelességüket, csüggedetlenül harcolnak a drága, áldozatuknak örvendő hazáért. Isten jutalmazza meg vitézségeket, hősiességeket, az ő áldása kíséren benneteket a győzelemig.

Ezt a parancsot a csapatokkal és az intézetekkel, ugyszintén a cs. és kir. haditengerészet minden részével azonnal közölni kell. Frigyes kir. herceg, tábornagya.”

Diktátor hatalom nélkül.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

A szervezés alatt álló országos közéletmezősi hivatal vezetői állása, illetőleg annak politikai felelőssége körül sokféle kombináció merült fel. Most arról van szó, milyen hatáskört nyerjen az új intézmény vezetője és vajjon tartozhat-e felelősséggel a parlamentnek. A Návay Lajossal megindult tárgyalások épen azért szakadtak meg egyelőre, mert Návay egyedül akarja viselni a politikai felelősséget, a fennforgó viszonyok mellett azonban ennek a lehetősége egyelőre nem mutatkozik. A rendkívül fontos és kényes kérdésről dr. Kmetz Károly, a tudományegyetem közjogi professzora a következő nyilatkozatot tette:

„Öfelsége legfelsőbb organizatorius hatalmánál fogva új természetű állami tisztségeket rendszeresíthet. Készen áll tehát egészen új funkcionáriust, de — és ez axioma — rendletekkel más szervekre törvényileg bízott hatóságot sem el nem vehet, sem nem korlátozhatja. Ha tehát akár miniszterekre, akár más hatóságokra törvényileg hárított teendők az új diktátorhoz csak rendeletileg utaltatnának, ez közjogilag nem volna rendben. Természetes, hogy a kormánynak kivételes hatalmára vonatkozó törvények szintén tekintetbe veendők, ha arról akarunk ítéletet mondani, hogy a kormány saját törvényes hatalmát átruházhatja-e más közfunkcionáriusra úgy, hogy ez a minisztertől is függetlenül, a miniszterhez sem appellálhatóan intézkedjék és így a miniszterrel szemben se legyen felelősség alatt.

— Ami azonban nem kérdéses, mert világos, az, hogy új törvény alkotása nélkül lehetetlen olyképp állapítani meg az életmezési diktátor helyzetét, hogy ez jogi, vagy politikai felelősséggel saját személyében közvetlenül az országgyűlésnek tartozzék. Egy ilyen funkcionárius a miniszteriumnak egész helyzetével, a parlamenti kormányzat alapelveivel össze nem egyeztethető. Mondhatnánk ugyanis, hogy akárminek nevezetnek is el egy ilyen funkcionárius, az tulajdonképpen miniszter lenne, miniszteri állások szaporítása pedig törvényhozási intézkedéseket kíván. A parlament előtt csak a miniszter jelenhetik meg, vagy mint a miniszter alteregoja, tehát nem saját felelőssége mellett, a miniszternek alárendelt funkcionárius. A miniszterium saját jószántából át sem engedheti a parlamentáris felelősséget másnak, illetőleg el nem háríthatja annak súlyát magáról. Egyébiránt nem hinném, hogy a nehézség gyakorlatiává válhatnék, mert hiszen a miniszteriumnak az életmezési diktátor mindenképp kell, hogy bizalmi szerv legyen s lehetetlen, hogy a miniszteriumnak nem tetsző diktátort parlamenti bizalom tarthassa hivatalában, vagy megfordítva az is, hogy az országgyűlés bizalmát megvonja a miniszteriumnak bizalmasától. Annyi erővel a miniszteriumot is megbuktathatná.

A tudósnak igaza lehet a maga előírt szempontjából, de hogy egy kemény öklű és minden joggal felruházott nagy koncepciójú embernek jönnie kell a rendesinálásra, az bizonyos.

Ha valaha igaz volt, hogy a formának nem szabad megölnie a lényegét, az most igaz. A szabad uzsorát csak a szabadkezü diktátor törheti le. Hogy kinek lesz felelős? Akinek a hatalom többi birtokosai. A parlamenti ellenzék ugyanis csak lármázott,

de nem vont felelősségre senkit. A közéletmezés nem politika.

Fővárosi tudósítónk táviratozza éjjel: A kormány az életmezési központ vezetését és a hivatal minéműségét illetőleg élénk tárgyalásokat folytat az illetékes tényezőkkel. Hírlík, hogy a hivatal vezetője a kormányzói címet kapná s hatásköre a közéletmezés kérdéséről eltekintve a közellátásra is kiterjedne. Allítólag ez utóbbi esetben Návay Lajos vállalkozna a központ vezetésére.

Ügyvéd és uzsorás egy váltón

— Becsi tudósítójától. —

A bécsi legfelsőbb törvényszék fegyelmi tanácsa rendkívül érdekes döntést hozott a napokban egy ügyvéd fegyelmi ügyének semmisségi panasza kapcsán. A jogász körökben élénk érdeklődésre számot tartó döntés előzményei a következők:

Bécs egyik legelőkelőbb és legtekintélyesebb fiskálisát az osztrák ügyvédi kamara ügyvédi gyakorlatának felfüggesztésére ítélte, mivel egy közismert bécsi „pénzkölcsönző“ váltóira, a nevét mint kezest szignálta. Az ítélet ellen az ügyvéd semmisségi panasszal élt a legfelsőbb törvényszék fegyelmi tanácsához, amely felülvizsgálván az ügyet, a kamara ítéletét jóváhagyta s a semmisségi panaszt elutasította.

A legfelsőbb törvényszék fegyelmi tanácsa a maga indokolásában kimondotta, hogy a vétkes ügyvéd azáltal, hogy nevét mint kezest írta alá az ismert pénzágens váltóira, azt a célt akarta elérni, hogy a váltók leszámítását könnyebbé tegye, s ezáltal a nagyközönség előtt azt a látszatot keltsi, hogy maga is cselekvő részt vesz a pénzügyi üzemekben.

Az ügyvéd a maga védekezésében ugyan az állította, hogy nem elegendő a látszat, hanem tényeket hozzanak fel ellene, pozitív bizonyítékokat, amely szerint ő ténylegesen részt vesz a pénzváltó ügyleteiben. Ez a védekezés azonban nem fogadható el, mert a vétkes ügyvéd az ügyvédi állás elleni sérelmet már akkor követte el, amikor a látszat által okot adott az ilyen vád emelésére. Viszont azáltal, hogy a pénzember tovább forgatta az aláírt váltókat, azok a nyilvánosság elé kerültek és nem lehetett megakadályozni, hogy azok, akik tudomással bírtak róla, ne mondják azt, hogy az ügyvéd a pénzágens ügyleteiből részesedést nyer, hasznot húz. Tekintettel arra a körülményre, hogy a váltók mind nagyobb összegekről szóltak, szem előtt kellett volna tartania azt is, hogy nem hiszi el senki, miszerint az ügyvéd csupán emberbaráti jóindulatból vállalta volna magára azt a rizikót, amellyel az ilyen váltó kezessége jár. A személyek, akik ezekről a váltó aláírásokról tudnak, sokan vannak, mivel épen a váltó nagy összegére való tekintettel azok pénzügyintézetek által számítottattak le és ismerték azokat a pénzügyintézetek igazgatósági tagjai, a felügyelők, akiknek egyenesen kötelességük tudomást szerezni arról, hogy milyen értékű váltókat fogad el és eszkomptál pénzügyintézetük és kik az érdekelt személyek. Ezek a váltó ügyletek nyilvánosságra, tehát nagy körben kerültek. De még ha kisebb is lenne ez a kör, még abban az esetben is vétséget követett el az ügyvéd, amit az ügyvédi kar tekintélye érdekében meg kellett volna törölni.

„Főzelék béiszből — tojás libazsíról.”

Több panaszos levelet küldöttek be az Aradi Közlöny szerkesztőségébe azok a sajnálatraméltó tüzhelynékü emberek, kiket a sors arra kényszerített, hogy az aradi vendéglőkben költsek el ebédjüket és vacsorájukat. Mintha a kormányhatalom a zsirtalan és hustalan napokat kizárólag a vendéglősök kedvéért, azok könnyebb meggazdagodására rendelte volna el, olyan árakat szabnak az aradi éttermek tulajdonosai. De hallgassuk meg az egyik levelet:

Tisztelt szerkesztő ur! — Igazán nem tudok kihez fordulni s nem tudom, ki előtt öntsem ki inkább a panaszaomat, az illetékes hatóságok előtt-e, amelyek — ugyátszik — nem sokat törődnek az aradi vendéglők áráival, vagy a szerkesztő urak előtt, akiknek a szava talán mégis messzebbhangzik s valahol majd csak meghallják. Nőlen ember vagyok, közepes fizetésű hivatalnok s 20 év óta a vendéglők között élök. Elviselt a gyomrom eddig mindenféle merényletet, el fogja viselni azt hiszem, a hustalan és zsirtalan napok keserveit is. De vagyoni viszonyaim már igazán nem tudják elviselni az aradi vendéglősöknek a józan ész ellen intézett merényletét. Mióta a hustalan és zsirtalan napok életbe léptek, mint egy gyomorbajos, vándorlok vendéglőről-vendéglőre s keresem, nem a zsirt, amely már régen eltűnt s nem a hust, amely megfizethetetlen, hanem a jó ételeknek, a finom főzelékeknek a kedves emlékeit. A zsirtalan nap nem okozott nagy változást az aradi vendéglők menülapján, egyszerűen csak törvényesítette a régen létező állapotokat; a hustalan nap ellenben némi felfordulást csinált. A hustalan napon, tisztelt szerkesztő ur, igen helyesen nincsen hús az ételpon, fel kell tehát ugyebár tételeznünk, hogy van borsó, lencse, sárgarépa, zeller, tejescása, tojás és a többi. S valóban mindez meg is van az aradi vendéglők étlapjain, de van még más egyéb is. Ha az ember az ételeknek az árára néz, lehetetlen, hogy a bosszúságtól fel ne ugorjék az asztaltól. Mert ezek az ételek akár zsirtalanok, akár hustalanok, épenolyan horribilis árakkal jelzetek, mintha zsirról főzték és hussal tetézték volna mindeniket. Két töltött tojás leöntve vízes prézli-vel legalább 2 korona 40, esetleg 2 korona 80 fillér. Egy főzeléket, amelyen egy keményre főzött tojás szerénytelenkedik, 3 koronánál olcsóbban kapni nem lehet. De van vendéglő, ahol elkérnek 3 korona 60 fillért is ezért. Egy fej kárfiolért, amelyet a piacon még most is megvehetnek 60—80 fillért, nem restellenek elkérni 3 korona 60 fillért, vagy 4 koronát. Ha ez sem árdragítás s a közönségnek a kiuzsorázása, akkor tisztelettel kérem, mi az árdragítás és mi az uzsora? Tisztelettel kérem a szerkesztő urat, szíveskedjék az aradi vendéglők mai étlapját beszereztetni s meg fogja látni, hogy a legérzékenyebb hatósági közegek is felfognak háborodni azokon az árakon, amelyeket az aradi vendéglősök kérnek a rájuk szorult rab-szolgáktól. Mert azt el tudjuk képzelni, hogy a zsir és husdrágaság mellett olcsó ételekhez nem juthat a publikum, de azt semmivel sem tudjuk megmagyarázni, hogy tojást és főzeléket még a mai árak mellett is miért adnak olyan áruban, mintha legalább is béiszből volna a főzelék és libazsíról a tojás. Tisztelettel szerkesztőségnek alázatos szolgálja: X.

Megnéztük a beszerzett étlapokat és megállapítjuk, hogy az aradi vendéglősök, mintha csak összebeszéltek volna, esakugyan összetévesztik a zsizsiktól megtisztított, dohos borsóból készült főzeléket a stíriai kapronnal és a strassburgi májpástétommal. Nem olcsóbb a piac a vendéglősnek sem, mint más emberfiának, de olyan árak, mint amelyek a mai étlapokon szerepelnek, esakugyan elviselhetetlenek.

Posztógyárosból belügyminiszter.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

A háború kitörése óta már negyedik belügyminisztere van Oroszországnak. A mostani, mint az Aradi Közlöny már megírta, Protopopov a дума alelnöke volt. A személyisége rendkívül érdekes már csak azért is, mert béke és német barát hírében áll és e miatt sok támadásnak volt kitéve egész a kinevezése napjáig.

Az új miniszter 1866-ban született és egyike Oroszország leggazdagabb nagybirtokosainak és nagyiparosainak, amennyiben óriási posztógyárai vannak. Tisztán katonai nevelésben részesült, s egy ideig a gránátos gárdaszred tisztje volt. Udvari kamarás és a simbirski kerület nemességi marsalja. Mint képviselő a harmadik és negyedik dumának volt a tagja, ahol az oktoberista párthoz tartozott.

Mikor a tavasszal a дума orosz politikuskokat küldött Angliába, Franciaországba és Olaszországba látogatóba, Protopopov is köztük volt. Társainál később tért csak vissza utjáról és visszaérkezése után a progressziók és a kadettok erős támadást intéztek ellene. Azzal vádolták, hogy Stockholmban Lucius követel, a pétervári német nagykövetség tanácsával a békekötés lehetőségeiről tárgyalt. Rodziankó, a дума elnöke megcáfolta ezt a beszélgetést és azt írta a Russkoje Slowhoz intézett levelében, hogy nem Luciusal, hanem egy más diplomatával beszélgetett Protopopov, azonban azóta is abban a gyanuban áll, hogy német barát és külön békére törekszik Németországgal.

A háborús uszítók és az angol zsoldban álló sajtó formális hadjáratot intéztek a Дума alelnöke ellen. Van Pétervárott egy társulat, melynek az a címe: 1914-esek. Az a céljuk, hogy a központi hatalmak elleni gyűlöletet ébren tartsák. Az elmúlt szeptember hónap

11-én ez a társaság gyűlést tartott és Protopopovot a fekete listára helyezte, azzal az indoklással, hogy az alelnök egy olyan ujság alapításában vesz részt, amelyet a berlini Deutsche Bankkal összeköttetésben álló orosz bankok finanszíroznak. Protopopov azonban nem engedte magát megijeszteni, hanem azt követelte, hogy töröljék a fekete listáról és szolgáltatásuk ki neki ama társulati tagok névsorát, akik ellene az említett határozatot hozták, mert személyesen akarja őket felelősségre vonni. A társulat úgy határozott, hogy az alelnöknek ezt a levelét, minthogy ez is német barátságát bizonyítja, továbbá, mert egy német diplomatával tárgyalt nem méltatja válasza, hanem tovább is a fekete listán szerepelteti. Minthogy Protopopov hetek óta csakugyan egy nagy napilap alakításának tervével foglalkozik, érthető, hogy Pétervárnak és Moszkvának az új versenytársról felő lapjai szívesen becsátották rendelkezésére az 1914-esek társaságának hasábjait. Azonban a miniszter a leghatalmasabb ur Oroszországban és így valószínű, hogy a társaságban helyet foglaló magas állású tisztviselők csakhamar bűnbánóan ott fognak heverni a lábainál, mert tudják, hogy a belügyminiszternek igen sok eszköze van elleneségei elnémítására.

A viszonyokkal ismerősök azt hiszik, hogy Protopopov kinevezésével a kormány politikája nem változik, mert az valószínű, hogy erre a kinevezésre Stürmer miniszterelnöknek aligha volt befolyása, sőt csak akkor tudott róla, amikor az már befejezett tény volt. A belügyminiszter magas állásába Carstojaselloban segítettek, ahol a cárnő tartja kezében azokat a láthatatlan szálakat, amelyek Oroszország sorsát körülhálózják.

Hulladékokból táplálkozott aradi tőkepénzes nő.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

A közel hetekben egy városzerte ismert öreg asszony halt meg a vármegyei kórházban. Özv. Weisz Ignácné, aki még élt, tipikusan hozzá tartozott az aradi aszfalthoz s vele Arad mindennapi életéhez. Az összetöpreődött, 72 éves öreg asszony naponként végigaztotta az aradi utcák sorát, vendéglők, kifőzések ajtajában álldogált a koldulgatott ételhulladékok, kenyerek. Ezzel a koldulással tengette beteges életét, amikor módjában lett volna a vendéglők kapuja helyett, fehérre terített asztalok ingyen ételének a habzsolása is. Mert most, amikor meghalt, derült ki róla, hogy gazdag asszony volt, akinek hátrahagyott vagyonát körülbelül 150 ezer koronára becsüli a hagyatéki bíróság.

A Flórián-utca 5. számú házban lakott, amelynek ő volt a tulajdonosa. Egy kis udvari zugban, az ugynevezett házmeisteri lakásban húzódott meg, mert fukarságában házmeistert nem tartott, hanem annak a teendőit is ő maga látta el.

Irni-olvasni nem tudott, ellenben kitünően értett hozzá, hogy kicsiny vagyonát, amelyet első férjétől örökölt, nemesak hogy megtartsa, de egyben hatalmasan gyarapítsa is. Magára nem költött hosszú évek során egyetlen fillért sem, koldulással tengette életét, s a futó, utcai szerelem, vámszedője lett, aki lakását olcsón engedte át megbuvó szerelmes pároknak. A jó-

tető bírósággal is kapcsolatba került, el is ítélték, de az ítélet végrehajtását már nem fogatosíthatják, mert időközben meghalt.

Akik közelebbről ismerték, beszélik, hogy rendkívülien raffinált, éles eszű nő volt, gyors felfogású s még jogi dolgokban is meglepően tájékozott. Talán azért, mert állandó tojástáncot járt a törvényparagrafusok büntető hatalma körül.

Mint a fukarság típusát ösmerték Aradon, aki még önámagától is sajnált mindent. Ez a fukarság volt okozója részben a halálának is. Már régebb idő óta súlyos szivbajban szenvedett, higénikus életet kellett volna folytatnia, erős táplálkozással, akkor, amidőn lerágott csontokon, szemetes ládából kihalszott ételmardékából, moslékból élt. Fürdő kurára küldték már évek előtt s azóta is állandóan, de nem volt lelke hozzá, hogy pénzt adjon ki érte. Inkább belepusztult.

Amikor már jártányi ereje sem volt, s kórházba kellett szállítani, hetekig halasztotta csak azért, mert a bérkocsiért fizetnie kellett volna. Végre is a szomszédja, egy lómeszáros könyörült meg rajta, aki a hushordó szekeren a kórházba vitte. De még ott sem akart külön ápolást, hanem a megye költségén akarta kezeltetni magát.

Most, hogy meghalt, derült ki róla, hogy jelentékeny vagyonnak volt a birtokosa, háza, nagy csomó készpénze s különböző értékpapirjai voltak, azonban ezekről sem igen rendelkezett szabályszerűen, csupán néhány általa papírra vetett sorban, úgy hogy az örökösök most

Egy izben közjegyzőt hivatott, hogy végrendekezni akar, de a mikor a közjegyzői tiszteletdíjról volt szó, hallani sem akart erről és inkább nem végrendekezett, csak hogy fizetnie ne kellessék.

Összetöpreődött, ravasz szemű alakja lekeült az aradi utcákról, emlékét nem őrzi senki, legfeljebb a hagyatéki per s azok a szerelmes párok, akik az ő nyomoruságos otthonában buvtak meg szerelmi találkozóira. Ugy ment el, ahogy élt, rideg fukarsággal, aki még önönmagától is görösös féltéssel szorongatta kopott szoknyája zsebében a tizezreket.

Gőzvasut a lóvasut helyébe.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad város műszaki bizottsága ma délután Lőcs Rezső polgármester-helyettes elnöklésével ülést tartott, melyen elhatározták, hogy a közúti személyforgalmi üzemet is gőzmozdonyral bonyolítják le.

Az ülés megnyitása után Zádor Imre gépüzemigazgató jelentést tett a bizottságnak a lóvasutról és azt proponálta, hogy úgy, mint a teherforgalom lebonyolításánál, úgy a vasúti állomástól a Szabadság-térig és a Gájba menő vonalon is állítson be a város a lovak helyett gőzmozdonyokat. Bejelentette a gépüzemigazgató, hogy a legutóbbi időben s különösen a múlt hónapban a lóvasúti forgalom olyan arányokat öltött, hogy a mai eszközökkel nem tudnának megfelelni eme forgalom lebonyolításának. Naponként 6000 utast szállítottak a lóvasutak s emellett is igen sok panasz hangzik el a közlekedés ellen, mert a lóvasúti közlekedés nem felel meg a nagy forgalom kívánalmainak. Hozzájárul mindezekhez a takarmányozás nehézsége. A viszonyok állandóan rosszabbodnak, úgy, hogy a forgalomnak lovakkal való lebonyolítása szinte lehetetlenné válik. Már régebben is felmerült az az eszme, hogy átmenetileg valahogyan más módon, valami más közlekedési eszközökkel eszerélik föl a mai lovonatokat. A teherforgalomnál hónapokkal azelőtt a lovakat szintén ki kellett eszerélni és a mozdonyüzem minden tekintetben kitűnően bevált. Ennek az üzemnek költségei nem magasabbak, mint a lovak fenntartása volt a múlt évben s emellett ennek az üzemnek természetesen sokkal nagyobb a teljesítménye.

A gépüzemigazgató ajánlatokat szerzett be s ezek közül a Magyar Vasúti Forgalmi Részvénytársaság ajánlatát tartja legalkalmasabbnak. A társaság négy mozdonyt ajánl két évre bérbe a városnak. A négy mozdony közül három a vasúti állomástól a Szabadság-térig terjedő útvonalra és egyet a Gáj felé vezető úton használnának fel a közlekedés lebonyolítására. A városban a három mozdony pontosan nyolc percenként közlekednék. Végül kérte az igazgató az előterjesztés elfogadását.

A bizottság az előterjesztést elfogadta és azt a tanács útján a legközelebbi közgyűlés elé terjeszti, úgy, hogy a mozdonyokkal való közlekedést két-három hónapon belül beállíthatják.

A bizottság ezenkívül a lóvasúti kalauzoknak és ellenőröknek fizetését alapbérben negyven fillérrel felemelte.

Vidéki előfizetőinket

tisztelettel felkérjük, szíveskedjenek szeptember végén lejárt előfizetésüket — a mellékelve volt posztaltvány felhasználásával — megújítani, nehogy a lap rendelkezésükre

Neueste Nachrichten.

Der Budapester Generalstabsbericht.

Amtlich wird verlautbart: Budapest, 4. Okt.

Oestlicher Kriegsschauplatz:

Front gegen Rumänien:

Auf den Höhen von Petrozsény scheiterten abermals rumänische Angriffe. Der Feind liess 60 Gefangene in unserer Hand. Südlich von Nagyszeben wurde ein noch hinter der deutschen Front herumirrendes rumänisches Bataillon aufgerieben. Oestlich des Vöröstorony-Passes ist der Grenzkamm an mehreren Stellen gewonnen. Weiter ostlich dringen österreichisch-ungarische und deutsche Kräfte auf Fogaras vor. In mehreren Abschnitten der siebenbürgischen Ostfront wurden rumänische Angriffe abgeschlagen. Nur an der kleinen Küküllő vermochte der Feind seine Stellungen vorzuschieben.

Heeresfront des Generals der Kavallerie Erzherzog Karl:

Keine besonderen Ereignisse.

Heeresfront des Generalfeldmarschalls Prinz Leopold von Bayern:

Bei der Armee Torstyánszky lebte in den Nachmittagsstunden der russische Angriff wieder auf. Das Kampffeld erstreckte sich von Swiniuchy bis in die Gegend von Kisielin. An Heftigkeit glich das Ringen dem des Vortages und, auch das Ergebnis an beiden Tagen war das gleiche. Ein vollkommener Misserfolg des Feindes verbunden mit aussergewöhnlichen Verlusten. Der Gefechtsbericht betont die hervorragende Haltung des bewährten österreichischen Landwehrinfanterieregimentes Nr. 24.

Italienischer Kriegsschauplatz:

Auf der Karsthochfläche steigerte sich das feindliche Geschütz- und Minenfeuer nachmittags zu grösster Kraft. Auch nachts war die Tätigkeit der Artillerie und der Minenwerfer in diesem Abschnitte bedeutend lebhafter als gewöhnlich. Heute früh griff der Feind beiderseits Opachiasella an drang in unsere vordersten Gräben ein, wurde aber sofort wieder hinausgeworfen. Ein italienisches Flugzeuggeschwader warf im Raum von Nabresina elfollos Bomben ab. An der Kärntner Front beschoss die feindliche Artillerie mehrere Ortschaften; im Gailtal erwiderten wir die Angriffe. Gegen Timau an der Fleimstalfont hält der Geschützkampf an. Ein feindlicher Angriff im Colhricongebiete kam, dank unserer Feuerwirkung, nicht vorwärts. Am Cimone haben unsere Truppen insgesamt sechs Maschinengewehre ausgegraben.

Südöstlicher Kriegsschauplatz:

In Albanien ist die Lage unverändert. Höfer, Feldmarschallleutnant, der Stellvertreter des Chefs des Generalstabes.

Ereignisse zur See:

Ein Seeflugzeuggeschwader hat am 3. Oktober die militärischen Objekte von San Canciano und Staranzanoi erfolgreich mit schweren, leichten und Brandbomben belegt. Alle Flugzeuge sind trotz Beschiessung eingedrückt. — Flottenkommando.

Der Berliner Generalstabsbericht.

(Amtliche Meldung.)

Berlin, 4. Oktober. Grosses Hauptquartier.

Westlicher Kriegsschauplatz:

Heeresgruppe des Kronprinzen Rupprecht von Bayern:

Auf dem Schlachtfelde nördlich der Somme im Laufe des Tages ständig zunehmender Artilleriekampf, der im Abschnitt von Morval-Bouchavesnes am Nachmittag seine grösste Steigerung erfuhr. Starke französische Angriffe gegen unsere Stellungen an der Strasse Sully-Rancourt im Wald St. Pierre-Vaast und an den südöstlich davon abgesprengten Waldstücken wurden zum Teil im Handgemenge abgeschlagen. 1 Offizier, 128 Mann, 2 Maschinengewehre fielen in unsere Hand. Englische

Vorstösse bei Thiépval und dem Gehöft Mouquet wurden leicht abgewiesen.

Gestlicher Kriegsschauplatz:

Heeresfront des Generalfeldmarschalls Prinzen Leopold von Bayern:

Nach blutigem Zusammenbruch ihrer Angriffe vor den Stellungen der Armee des Generalobersten von Terztyánszky, westlich von Luck, am 2. Oktober, erlitten die Russen gestern hier eine neue schwere Niederlage. Mit der Sicherheit des Siegers empfangen die Truppen des Generalleutnants Schmidt von Knebeltsdorf und des Generals von der Marwitz den mehrfach anstürmenden Gegner. Kein Fussbreit Boden ging verloren. Nach Tausenden zählen wieder die Gefangenen Russen. Oberleutnant von Cossel und Vizefeldwebel Winteisch, südwestlich von Rowno, vom Flugzeug abgesetzt, und nach 24 Stunden wieder abgeholt, hat an mehreren Stellen die Bahnstrecke Rowno—Brody durch Sprengung unterbrochen.

Front des Generals der Kavallerie Erzherzog Karl:

Kriegsschauplatz in Siebenbürgen:

Im Görgény-Tal griffen die Rumänen mehrmals vergebens an. Westlich von Caimeni (südlicher Ausgang des Rotenturmpasses) fanden als Nachwehen der Schlacht von Nagyszeben, Kämpfe mit rumänischen Zersprengten statt. Über 100 Mann wurden gefangen genommen. Feindliche Vorstösse im Hátszeger Gebirge hatten keinen Erfolg. Westlich der Boborosahöhe gewannen unsere Verbündeten Gelände.

Balkan-Kriegsschauplatz:

Heeresgruppe des Generalfeldmarschalls Mackensen:

Dem umfassenden Angriff deutscher und bulgarischer Truppen haben sich die bei Rahovo, südlich von Bukarest, über die Donau gegangenen rumänischen Streitkräfte durch eilige Flucht entzogen.

Mazedonische Front:

Zwischen dem Prespa-See und Midze-Planina, nördlich des Kaimakalan, wurden befehlsgemäss neue Stellungen bezogen. An der Midze Planina wird gekämpft. Nordwestlich des Tahino-Sees hält sich der Feind noch im Karadzakol, am unteren Struma-Ufer. Ludendorff, erster Generalquartiermeister.

London. Den Daily Telegraph wird aus Athen gemeldet: Die Regierung, mit Ausnahme des Ministerpräsidenten und des Ministers des Aeussern, hat ihre Demission gegeben. Kallogeropoulos soll mit der Bildung des Kabinetts betraut werden.

Köln. Die Kölnische Volkszeitung schreibt: Im September haben Zentralmächte auf sämtlichen Kriegsschauplätzen 795 Offiziere, 55.768 Mann gefangen genommen. Die Beute betrug 190 Geschütze, 299 Maschinengewehre und 2 Fahnen.

Erdőtség egy polgármester felmentéseért. Hirt adtunk már arról, hogy Magyaránizsa városi hatósága vezető nélkül áll. Mialatt a két évnek előtte megválasztott polgármester: Lehel Pál dr. a fronton teljesít szolgálatot s minden olyan kísérlet, amely felmentése végett megindult, a katonai hatóságokon megtört, mert Lehel Pál tüzértisztnak is szerfölött alkalmas volt. Időközben azonban botrányos esetek születtek Magyaránizsa. Laczkovics főjegyző és polgármester helyettes és Fratricsevic rendőrfőkapitány visszaélései üzelmek miatt Purgly Sándor dr. főispán a legerélyesebb vizsgálatot rendelte el és a két vezető állásban lévő városi tisztviselőt felfüggesztette. Magyaránizsa újból és most már nyomtatékosabban terjesztette elő kérelmét polgármesternek a katonai szolgálat alól való felmentése iránt. Purgly főispán a legteljesebb jóindulattal és megértéssel adta ígéretét támogatásra. A főispántól most már a felmentési kérvény felérkezett a minisztériumhoz. Magyaránizsa pedig teljesen érezteti

akar. Újból deputáció alakult Huszágh tanácsnok és Marton esperes vezetésével és ez most Tisza István gróf miniszterelnökhöz, Sándor János belügyminiszterhez és Hazay Samu honvédelmi miniszterhez megy fel, hogy a katonáskodó polgármester felmentését kérje.

Oláhok kegyetlenkedései gyermekekkel.

— Távirati tudósítás. —

Szófia. A Venni Izvesztiaiban egy magasrangú tiszt leírja a románok dobrudzsai kegyetlenkedését, akik Tutrakánig és Szilisztriáig az összes falvakat felgyújtották, a marhákat elhajtották, vagy elpusztították. Szerbona szintisza bolgár faluból az összes nőket elhurcolták a lövészárkokba, hol a katonák állati durvaságát kényszerültek eltűrni. A férfiakat tömegekbe terelték össze és agyonlőtték őket. Sokaknak a koponyáját kettéhasították, végtagjaikat levágták, mellkasikat bezúzták. Nehol a gyerekeket bezárták az iskolákba s az épületet rájuk gyújtották. Szilisztriában ötszáz bolgár parasztot tereltek a vágóhidra, ahol fejüket levágták és a Dunába dobták, törzsüket pedig gulákba rakták, női hozzátartozóikat és fejletlen gyermekleányaikat megbecstelenítették. Az ellenszegülőket lelőtték. Rémesebb-nél-rémesebb adatokat sorol fel a tiszt cikke még ezeken kívül.

Stockholm. Az oláh kormány primitív eszközökkel igyekszik elterelni a fővárosi lakosság figyelmét a háborús eseményekről. A csőcseléknek megadták a jogot, hogy bizonyos „gvanus“ kereskedők házáat átkutassák, vajon nincs-e bennük dróttalan táviró-berendezés. A csőcselék természetesen fölhasználja az alkalmat s minden értékes tárgyat ellop a lakásokból. A rendőrség nem akadályozza meg a fosztogatásokat.

Bern. A Temps-nek jelentik Bukarestből: A legutóbbi repülőtémadás alkalmával Thomson ezredes, angol katonai attasé házáat találat érte. A sajtó represszáliákat sürget s a Duna partján lévő bolgár városok bombázását követeli. A repülő ellen való védekezés hatásossága érdekében didíjat tűztek ki a repülő és Zeppelinnek leterítőinek. Zeppelinért 50.000 frank a jutalom, repülőgépet 20.000 frank.

Budapest. A sajtóhadiszállásról jelentik: A oláh vezérkar hivatalos jelentés október 3-ikáról a következő: A Görgényi és a Hargittai hegyekben lefolyt harcokban 3 tisztet és 300 közembert fogtunk el. Czibin hegyhez való visszavonuláskor szeptember 29-én az Aluta völgyben szintén 300 embert fogtunk el és öt gépfegyvert zsákmányoltunk. Az ellenség az Aluta jobbpartján a hegyvidéken ellentámadásokat kezdett. A Zsil völgyében, Petrozsény-nél és az Obruga hegyen támadtak folytógázokat felhasználva, a támadásokat azonban visszavetítettük. Epp így Orsovánál is.

Budapest. A sajtóhadiszállás jelenti: Oláh vezérkari jelentés. A görgényi havasokban és a Hargitta hegységben a harcok folyamatban vannak. Négy gépfegyvert zsákmányoltunk és tizenegy tisztet, valamint 500 közembert elfogtunk. A déli fronton Ruszesuk és Tutrakán között csapataink átkeltek a Dunán. A dobrudzsai arconál egész hosszán támadtuk az ellenséget, a jobb szárnya visszavonult.

Tizenhatezer gránát.

— Távirati tudósítás. —

Budapest. A Pester Lloydnak jelentik Terstyánszky vezérezredesfrontjáról: Az oroszok szakadatlan roham sorokkal próbálták megfrontunk megingatását. Az orosz rohamokat több órás borzalmas tüzéségi előkészítés előzte meg. Német tisztek szerint az oroszok, a franciák és az angolok mintájára a munició kiméltése nélkül dolgoztak. A harcokban felderítő repülőink igen nagy szolgálatokat teljesítettek. Több orosz lekötött megfigyelő-gömböt megtámadtak az orosz front mögött, ezenkívül tréningoszlopokat és a harcvonalhoz felvonuló csapatrészeket is sikeresen bombáztak. A tüzéségi pergőtűz után délután indultak meg az orosz roham oszlopok. Csapatunk elkeseredett hősiességgel barcoltak. Legjobban bizonyítja ezt a foglyoknak kevés száma. Ennek a frontrésznek fontosságát pedig az oroszok óriási erőfeszítése bizonyítja a legjobban. Megállapíthatjuk, hogy áldozataikat teljesen eredménytelenül hozták, mert a legkisebb sikert sem érheték el. A harcok borzalmasságát és hevességét legjobban az jellemzi, hogy a magyar-német és osztrák tüzéség a Szelwov Orthonica frontszakaszon, aránylag kiesiny, tíz kilométeres részen tizenhatezer gránátot lőtt el. Mig hétfőn a rohamok visszaverésében minden gyalogos átlagban négyszáz töltényt használt el.

Stockholm. A Djen arról értesül, hogy az orosz kormány felszólította a kormányzókat, hogy az 1919-es évfolyamhoz tartozók bevonulását készítsék elő. A behívásokat új évre várják.

Joffre nem beszél telefonon.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Stockholm. Nemirovics Danesenko ismert orosz író a Ruszkoje Szlovo hasábjain közzé teszi megfigyeléseit, amelyeket Joffre környezetében tapasztalt, a hol egy teljes napot töltött. Észreint a francia hadsereg generalisszimusa már a hajnal első órájában fölkeresi dolgozószobáját, ahol munkatársai összegyűlkezve várják. Mielőtt a frontra menne, személyesen beszél tábornokaival és kiosztja parancsait. A dolgozószobában nincs se toll, se tinta, se telefon. Joffre ugyanis minden parancsát színes ceruzával írja meg és szóbeli jelentést követel, mert irtózik a telefontól.

Reggel hét órakor jelenik meg nála Castelnau tábornok, hogy fölolvassa az éjjeli eseményekről érkezett jelentéseket. Ezekben benne vannak mindazok a hírek is, amelyeket a repülőktől, a felderítő-osztagoktól és a foglyoktól szereztek. Joffre rendszeren fölolvastatja a diplomáciai jelentéseket is, mielőtt aznapra szóló parancsokat kiadná.

Joffre és kísérete délelőtt tíz órakor három nagy automobilon megy a frontra és pedig azon az uton, amelyet már előző este megállapított és amely ut összefüggésben van az aznapra tervezett operációkkal. Joffre a háború huszonnégy hónapjában 150.000 kilométernél nagyobb utat tett meg automobilon. Ha éjjel utazik, autójában vetnek neki ágyat. Utközben az egyes parancsnokok jelentéseit az autóban ülve fogadja, azonban a fontosabb pontokon leszáll a fedezékekbe és kikérdezi a katonákat.

A francia főparancsnok minden új találmányt maga próbál ki és a kísérleteknél személyesen jelen van. A szövetséges hadseregek képviselőit rendszeren fogadja. Legutóbb Jelinszkij tábornok volt nála, aki az orosz front

hányos és aki tartózkodik a szesz italoktól, a munkaidőn kívül soha sem beszél a háborúról és ezekben az órákban többnyire humorisztikus olvasmányokkal szórakozik.

H I R E K.

— Október 6. —

— Arad halála. —

A jelenlegi nehéz viszonyokra való tekintettel minden külső dísz nélkül, de őszinte hálával és kegyelettel emlékezünk meg 1849. október hatodikának, a halhatatlan emlékü Tizenhárom nemzeti vértanu dícső halálának évfordulójáról.

Nemzeti gyásznapiunk alkalmából, október hó 6-án délelőtt 10 órakor a római katolikus templomban istentisztelet lesz, amelyre Arad szab. kir. város területén levő összes köz- és magánhivatalok tisztviselőit, az iskolák tanárait, tanítóit, valamennyi egyesületet, társulatot és Arad szab. kir. város közönségét tisztelettel meghívom.

A gyászmise után a közönség a vértanuk szobra elé megy, ahol Arad szab. kir. város polgármestere leteszi a város közönségének koszorúját.

Arad, 1916. október 4. Varjassy Lajos, polgármester.

Egy pár inggomb.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Az bizony megesk, hogy egy-egy lopás tettesét a legszorgosabb nyomozás is „ösmeretlen”-nek tünteti fel; ezek többnyire szegény, elesett emberek, akik akkor is ösmeretlenek maradnak, ha ösmerik őket. Annál furesabb azonban, amikor fejedelmi emberek környezetében keresnek „ösmeretlen” tolvajt. A legfurcsább, hogy Ferdinánd oláh királyhoz közel állottak köréből is kikerülhetett az „ösmeretlen tettes” tolvaj.

A „Muskete” írja legújabb számában a következő igaz történetkét: Közel tizenöt esztendeje, hogy Ferdinánd trónörökös, most Románia királya, a Görcsöny körül lefolyt hadgyakorlatokon jelen volt. A herceg és kísérete előbb Dolnji-Miholjácson szállottak meg, ahol az ottani izraelita hitközség elnökének meglehetősen kényelemmel berendezett házában szállt meg. A házigazda örömmel fogadta hercegi vendégét és már arról ábrándozott: hogyan fog festeni a mellén a „Románia csillaga” rendjel. Szétfoszlott ábrándokkal, szomorú tapasztalatokkal gazdagabban mondta el a magas vendégsereg elvonulása után, hogy a kitűnő vendéglátásért egy köszönő iratot és egy pár eszmos, valódi gyöngyökkel ékített inggombot kapott. Különben sem sokra becsüli — mondotta — mert már évek óta birtokában van egy hasonló teljes ékszer-készlet.

Mikor a nagy rendetlenségben hagyott vendégszobákat újból kitakarította a házigazda, — kénytelen volt ismeretlen tettesek ellen lopás miatt bűnvádi följelentést tenni, mert a gyöngy-ékszer készletből két inggomb hiányzott és a házigazda ijedten tapasztalta, hogy a trónörökösök köszönő-irata mellé emlékül mellékelt két inggomb szakasztott másaainak, amelyet „ismeretlen tettesek” a garnitúrából elloptak.

— Mangra Vazul v. b. t. t. Budapestről táviratozza tudósítónk: A király Mangra Vazult, az új görögkeleti román metropolitát valóságos belső titkos tanácsossá nevezte ki.

— Beöthy Pál beteg. Budapestről táviratozza tudósítónk: A Ház elnöke értesítették, hogy Beöthy Pál, a

képviselőház elnöke az északi harctéren, ahova csak a napokban utazott vissza, megbetegedett.

— Radev követ kitüntetése. Budapestről jelentik: A Pester Lloydnak jelentik Szófiából: A király Radevnek, a volt bukaresti bolgár követnek, a Szent Sándor-rend második osztályát adományozta a kardokkal. Ezt a rendjelet civilek csak a legritkább esetekben kapták meg és csakis rendkívüli nagyobb szolgálatok elismeréséül.

— Dícsérő elismerés. Hess Rudolf altábornagy, a temesvári katonai parancsnokság parancsnoka Zeiner Gusztáv dr., a katonai parancsnoksághoz beosztott főhadnagynak buzgó munkálkodásáért dícséretét fejezte ki. A napi-parancsnak az a része, amely e rokonszenves, előzékeny és tapintatos tisztről megemlékezik, a következő: Zeiner Gusztáv dr. főhadnagy a katonai parancsnoksághoz történt beosztása óta 1916. év elejétől az elnöki irodában a kezelőtiszt munkakörét tölti be. Ezen idő óta szolgálatának teljesítésében fáradhatatlan tevékenységgel kiváló eredményt produkált. Hasznos munkálkodásáért a legfelsőbb szolgálat nevében a katonai parancsnokság dícsérő elismerését fejezem ki.

— A központi hatalmak zsákmánya. Kölnből jelentik: A Kölnische Volkszeitung szerint az elmúlt hónapban a központiak az összes harctereken 795 tisztet és 55.768 közembert fogtak el. Ezenfelül 190 ágyut, 299 gépfegyvert és 2 zászlót zsákmányoltak.

— A király elismerése a magyar iparnak. A hivatalos lap mai száma a következő királyi kéziratot közli:

Kedves gróf Tisza! Honi gyári- és kézműiparunk nagyszerű teljesítő képessége — dacolva az ellenség minden gátló törekvésével — a kemény, hosszantartó harcban haderőnnek értékes támaszául szolgál. Amidőn biztosra veszem, hogy a gyári- és kézműipar a jövőben is ugyanazzal a buzgó tevékenységgel lesz haderőm segítésére, mint eddig, bizalmamat mindazok bevált hazafias érzületére alapítom, akik ezen a téren működnek. Meghagyom önnek, hogy a gyári- és kézműipari üzemek vezetése körül haderőm céljaira sikeresen működő személynéknél, valamint a gyakorta megnehezített életfeltételek között, fáradtságos munka mellett, áldozatkészen és odaadó állhatatossággal kitartó hivatalnokoknak és munkásoknak adja tudtul köszönetemet és elismerésem. Kelt Bécsben, 1916. évi október hó 3-án. Ferenc József s. k.

— Halálozás. Köppich Mihály nyolcvanegy éves korában tegnap este rövid szenvedés után meghalt. Temetése holnap, esütőrtökön délelőtt fél tízkor lesz a Bocskay-tér 5. számú házból.

— Cukrot a gyermekeknek! Kaptuk a következő levelet: Tisztelt szerkesztő ur! Környékünkben egy üzletben sem kaphatunk már jó ideje cukrot, mert vagy nincs, vagy anyagi erőnket meghaladó összegért mást is kellene vásárolni. Mi, felnőttek, belenyugodnánk a kényszerű nélkülözésbe, de apró gyermekeinket nem tudjuk kellőképpen táplálni a cukorhiány következtében. Minthogy Budapestre nem írhatunk most, tisztelettel a sok fiksz-fizetéses társam nevében is felkérem a tek. szerkesztő urat, kegyeskednék a miniszterelnök ur ó ekszcenciájához kérésünket eljuttatni, hogy segítene rajtunk, esetleg rekvirálással, úgy a kereskedőknél, valamint magánosoknál, akik (főleg a parasztok) mikor még sok cukor volt, mázsaszám vették össze azt. A könyvre vásárlók már a tavasszal is egy-egy kilogramm cukrot kaphattunk hetenkint, a készpénzzel, azonnal fizetők ellenben annyit kaptak, amennyit akartak. Kérésemet ismételve, maradtam tek. szerkesztő urnak tisztelője Németh István, községi tanító. Kaszaper pusztá.

LEGUJABB.

Reggel 4 órakor érkezett jelentés.

Fejvesztetten menekültek az oláhok Rahovónál.

Luganó. Az Echo de Paris jelenti: Az oláhok Bukaresttől délre ötvenegy kilométernyire három ponton átkeltek a Dunán, ahol a folyó szélessége miatt a bolgárok az átkelést lehetetlennek tartották. A giurgiu—ruszcsuki vasuti hidnál felállított ütegeik fedezték az utászokat. Az oláhok átkelvény, elűzték a bolgár őrséget, el-sáncolták magukat. Tüzérségünk a leghatásosabban őrszi a két part közötti összeköttetést, hogy a további csapatszállítást és az utánpótlást biztosíthassák. Az operációs tervet Basilió Zelton tábornok, a Bulgária elleni hadseregek új vezérkari főnöke dolgozta ki s egyben az entente-tal is megbeszélték. Szaloniki és Bukarest között az összeköttetést repülők közvetítették. Az oláh hadművelet szorosan összefügg Sarraill Monasztir elleni offenzívájával s azonfelül nagy veszedelmet jelent Mackensen had-csoportjára is. Két-három napon belül kellemes meglepetéseket várhatunk.

(Az entente számításait, melyeket az Echo de Paris imigyen hirdet, monitorjaink keresztül kaptak, mivel a Dunán átkelt oláh csapatok immár visszafelé menekülnek.)

Budapest. Herceg Géza, a Pester Lloyd tudósítója jelenti Szófiából: A magyar-osztrák monitorok hódította az oláhok a Dunán épített pontonhidjának elpusztítása a legnagyobb elismerést vívta ki. Monitorjaink tette példátlanul áll a folyamhadihajók történetében. A monitorok két tűz között, minden segítség nélkül megáldozták és elpusztították a hidat, az ellenség leghevesebb tüzelésének ellenére. A hid elpusztításával óriási sikert értek el, mert ennek következtében az oláh csapatok Rahovónál eszeveszetteen menekültek Tutrakán felé.

— A német katona, mint aradi utkalanz. A németeknek sok jeles tulajdonságát ismertük meg azóta, hogy az oldala mellett harcolunk a közös ellenség ellen. Megbámultuk nagy erejét, tiszteltük hősi kitartását, vasakarát, amely nagy nehézségeket küzdött le eddig. A németek nagy erejének eredőjét eddigi okoskodásainkban már meg is találtuk. Azt mondják ugyanis azok, akik értenek hozzá, hogy a németek nagy ereje hatalmas szervezőképességükben és a dolgoknak pontos rendszeresítésében rejlik. Nem tudom, hogy áll a dolog, de amit tegnap az utcán láttam, ijesztően hatalmasra tette előttem a német katonai erőt. Egy szőke, nagy darab német katona beszélget egy huszárral. A beszélgetés nehezen ment és én mosolyogva hallgattam a huszár hősi próbálkozásait, amint viázul birkózott a germánok nyelvével. Egyszerre csak egy alacsony honvédkáplár áll meg előttünk. A huszárnak szól:

— Nem tudod, komám, hogy hol van az a Deák Ferenc-utca?

— Nem én — mondja a huszár — én is idegen vagyok.

A német kíváncsian füleli ezt a párbeszédet:

— Was fragst er? — kérdi.

A huszár megmondja, hogy a honvéd a Deák Ferenc-utcat keresi, mire a német zsebébe nyúl, kivessz egy térképet, lenézi róla a Deák Ferenc-utcat és bőbeszédűen megmagyarázza, hogy merre kell menni. Nem tudtam megállani szó nélkül s megkérdeztem a németet:

— Mikor jött Aradra?

— Ma reggel érkeztem, — feleli a német s eltette a térképet.

— Hadi-jófékonyság. Hadbavonultak hátramaradottjaira javára következő újabb adomány

Az összes hajóegységeink sértetlenül tértek vissza, nagyobb károkat nem szenvedtek és haroképesek maradtak. A monitorok hódította az oláhok merész és kellemetlen vállalkozásának gyors elintézéséhez nagyban hozzájárult.

Szófia. A román csapatok Rahovónál átkeltek a Dunán, ahová két vasutvonaluk segítségével hirtelen odavetették csapataikat. Az éjszaka oltalmában előcsapataik csolnakon átkeltek és hidat verve, nagyobb csapatrészeket, mintegy hadosztályt, áthoztak. Rögtön felfejlődve, kétoldalt arcvonalban, hidfőszereken felállottak, majd a Ruszcsuk—Várna vasutvonalhoz igyekeztek eljutni. Rögtöni intézkedésekkel meggátoltuk a románok előnyomulását. A monitorok fényesen és merészen támogatták a szárazföldi csapatokat.

Szófia. (Hivatalos.) Román front: A Duna-fronton az ellenség Rahovónál tizenöt-tizenhat zászlóaljjal átkelt a Dunán és megszállotta előnyomulásában Snivocle, Kajamle, Borissovo, Málkovanovno, Colomnovranovo, Brehnia helységeket. Visszaverésükre csatáink két irányból, Tutrakántól és Ruszcsuktól nyomultak elő és október harmadikán megtámadták a Rahovótól előnyomuló románokat és arra kényszerítették, hogy a monitoroktól szétlőtt hidhoz vonuljanak vissza. A csatateret ellenséges holttestek borították. Estefelé megszállottak Rahovo és Babovo helységeket. Az ellenség teljes rendetlenségben menekült nyugatra, ahol Tutrakán irányából előnyomuló csapatainkba ütköztek. A teljesen bekerített ellenség minden irányban szét-szóródott. Megsemmisítésüket csapataink ma befejezik. Az oláhok visszavonulásukkor a megszállott falvakban ember-telenül kegyetlenkedtek.

érkezett a polgármesteri hivatalba: Mikosovits Iván 20, Weisz Lajos 5 korona.

— Négyezer darab 38-as ágyú. Baselből jelentik: Az entente-nak a Somme-fronton négyezer amerikai gyártmányú 38-as ágyúja van, részben már működésben, részben tartalékban. A Matin szerint tavasszal a belga fronton több belga-kongói ezredet fognak harcba vetni.

— Az orosz bankbotrány. Stockholmból jelentik: Néhány héttel ezelőtt nemcsak Oroszországban, hanem a külföldön is nagy feltűnést keltett Rubinstein pétervári bankigazgató letartóztatása. Az eset részleteiről most újabb hírek szivárogtak ki. Eszerint Rubinstein július 21-én lakásán fogták el, miután Resanov rendőrőrnök, valamint a belügyminisztérium részéről az időközben szintén letartóztatott Manuilov szigorú vizsgálatot tartottak. Rubinsteinnel együtt, aki a pétervári pénzügyi körök legbefolyásosabb személyisége volt, börtönbe került Woltsohn ügyvéd, spanyol alkonzul, Stembo újságíró és egy Bulgánne nevű asszony, akit később ismét szabadlábra helyeztek. Az elfogottakat Pskov városába szállították. Két nappal később Rubinstein felesége is börtönbe került, ahonnan azonban tíz nappal később elbocsátották. Csak ezután fogták el Rubinstein két testvérét és pedig annak a házkutatásnak alapján, amelyet Lanszkij grófnál, az orosz-francia bank egyik vezetőjénél tartottak. Azok a hírek, mintha a logyokat már elvitték volna Szibériába, nem felelnek meg a valóságnak. A vizsgálatot különben energikusan folytatják és máris megállapították, hogy Rubinstein egy idegen hatalom érdekében a külföldi piacokon azon dolgozott, hogy az orosz állampapírok értékét

cökkentse, továbbá az is bebizonyítottak tekinthető, hogy meg nem engedett érintkezést folytatott ellenséges államok alattvalóival és hogy Oroszországra nézve ártalmas spekulációt folytatott bizonyos hazai terményekkel.

— Huszonhat fillér egy kiló burgonya. Várjassy Lajos polgármester az étkesési burgonyának azon árát, mely mellett Arad sz. kir. város területén forgalomba hozható, a mai naptól kedve november hó 16-áig bezárólag azokra nézve, akik burgonyát 50 kilogrammon felül bármily mennyiségben eladnak, kilogrammonként 24 fillérben, kiesinybeni eladásra nézve pedig kilogrammonként 26 fillérben állapította meg. Burgonyát a most megállapított árnál Aradon magasabb áron árusítani tilos. A ki ezen tilalmat megszegi, vagy a tilalomba ütköző ügylet megkötésénél bármely módon közreműködik, amennyiben eselekménye súlyosabb büntető rendelkezés alá nem esik, kihágást követ el és hat hónapig terjedhető elzárással és 2000 koronáig terjedhető pénzbüntetéssel büntetettik. Ama készlet tekintetében, amelyre nézve a kihágást elkövették, a törvény értelmében elkobzásnak van helye.

Segítsük a menekülteket. A „Novédelmi Hivatalba” a menekültek részére újabban a következő adományok érkeztek: Katafay Katinka 2, Szemmáry Józsefné 10, egy kongreganista 50, Ottenberg Tivadarné 20, az „Est”-től 1000, Goldschmidt Sándorné 20, özv. Boros Bérniné 14, Csurgay Ilona 4, Laczay Endréné 2 K. Azonkívül: Goldschmidt Cecília, Weisz és Benjámin, a „Vöröskereszt-egylet” által, Probst Böske, Goldschmidt Sándor, Lichovnik Bérniné, Brunner Bérniné, dr. Boros Józsefné, özv. Liebermann Samuné, Róth Józsefné cipőket és ruhaneműt. Krémmer Elly, az alsó-simándi iskolás gyermekek gyűjtése, Schweffer N., Färber Lajosné, Schlésinger Bérniné, Just Gyuláné, Arnstein Gusztávné, N. N., N. N., N. N., Katafay Katinka, N. N., U. A., Tolnai N.-né, Ehrenfeld Ignác, N. N., egy kongreganista, Ehrenfeld Anna, Rosenfeld Arnoldné, N. N., Hegyi Albert, N. N., egy kongreganista, Karsay Valér, özv. Boros Bérniné, Nesnera Aladárné, Boros Emma, Almásy Ilonka, Schill Mariska, Lévy Ignác, Bokor Bella, Kanderesz Magduska, Mesterházy Sándorné, N. N. ruhaneműket adtak, melyekért hálás köszönetet mond a menekültek nevében a hivatal vezetőse.

— Menekülteket keresnek. Csutak András Fogarásról menekült, kéri aki tud valamit családjáról, felesége, három lánya és két harctéren levő fiáról, értesítse őt a makói rendőrség útján, vagy szállásadója Kiss Lajos kötelverő-mester, Makó, Vásárhelyi-utca 18. címen.

— Feleséggyilkos aradi vasutas. Kassáról táviratozzák: Bozsán Mihály arad-gáji állomásfelügyelő a 2. honvéd gyalogezredben szolgált, mint szakaszvezető, de tüdőbakteriózist kapott és a rózsahegy-i rokkantak gyógyintézetébe került. Itt márciusban megismerkedett egy Lyubits Milka nevű ápolónővel, akit feleségül is vett. Néhány héttel később Bozsán feltékenykedni kezdett a feleségére és azt hangoztatta, hogy a felesége az élete ellen tör. A napokban szóváltás után revolvert rántott elő és kétszer rálőtt a feleségére, aki összeesett és meghalt. A revolvermerénylet után Bozsán önként jelentkezett a rózsahegy-i gyógyintézet parancsnokságánál, amely Kassára kísértette. Itt azt hangoztatta, hogy azért követte el tettet, hogy felesége ne élje őt túl és ne jusson méltatlanul nyugdíjhoz.

— Értesítés. Az intézet t. tagjait értesíteni kívánjuk, miszerint a Transsylvania a. k. biztosítóbank m. sz. nagyszabedény igazgatósága ideiglenesen Aradon telepedett le s működését Széchenyi-u. 1. sz. a. II. emeleti irodájában megkezdte. Arad, 1916. október 3-án. Transsylvania igazgatósága.

FOG- tönkcsök, aranyból, platina, arany és esüst, amalgamból és a fog eszínével azonos porcellánból.

FOG- koronák, hidak, egész fogsorok szájpadiás nézről aranyból, platínából vagy porcellánból.

FOG- kövek elhívóítása, fogak fehérítése és hibás fogsorok átalakítása, valamint javítása.

FOGHUZAS. Tizenhét éves fogtechnikai gyakorlatom, amely idő alatt Berlin, Lipcse, Brüsszel és Londonban, nemkülönben Amerikában a legkiválóbb fogspeciálistáknál mint asztaltan működtem, továbbá tekintve azt, hogy műtermem a mai kor legkiválóbb műszereivel van felszerelve, elég garanciát nyújt, hogy még a legkényesebb esetekben is a legteljesebb mértékben megfelelek.

Telefon 10-11. szám.

JACOBI GYULA vizsg. fogtechnikus Szabadság-tér 4. Bejárat Eötvös-utca 17.

VAROS ES MEGYE.

Tiszti lakások fűtésének terhe.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

A katonai beszállásolási törvény értelmében minden háztulajdonos köteles napi hetven fillér ellenében katonatisztnek fűtött és világított szobát rendelkezésére bocsájtani. Minthogy azonban nemcsak a háztulajdonosok lakását veszi igénybe a hatóság, hanem a lakóit is, ez a terhe a polgárság igen nagy rétegeinek vállalt nyomja. A város maga óriási összegeket fizetett ki beszállásolás címén és ő is érzi a harmincnyolc évvel ezelőtt hozott törvénynek minden hátrányát. Fokozottabb mértékben áll ez a magánemberre, aki a mai faárak mellett a lakás használatán kívül a fűtéssel szintén igen tetemes összeget kénytelen középra áldozni.

Ezért nagyon életrevaló és követendő a nagyváradi szállásadók mozgalma, amely már egy konkrét cselekedettel az amugy is leirhatatlan módon igénybe vett polgárság terheire óhajtott könnyíteni. A nagyváradi katonai ügyosztály ugyanis, amely ismeri a tűzifa mizériát, előterjesztést tett a polgármesteri hivatalnak, hogy kérjen a honvédelmi minisztériót a katonatiszti lakások részére megfelelő tüzfát, mert a lakosság a katonai szobákat nem láthatja el fűtőanyaggal. Az előterjesztéshez azonnal csatlakozott a szegedi honvédkerületi parancsnokság felterjesztése, amelyben a honvédelmi miniszter előtt támogatják a város kérelmét. Ugy értesülünk, hogy a honvédkerületi parancsnokság és a nagyváradi állomásparancsnokság a város hatóságaival karöltve értekezletet tartottak, amelyen arról tárgyaltak, hogy lehetne a jelenlegi keretek között a szállásadó polgárságot méltányosan rekompenzálni. A szállásdíjak felemelése a várost terhelné és ez oly nagy összeg lenne, amelyet a költségvetés aligha bírna el. Minthogy a katonai szolgáltatások révén amugy is eléggé megterhelt polgárság más uton nem juttathatja kifejezésre kívánságait, mint a törvényhatóság közgyűlésén, a tanácsnak kellene ezt a kérdést már a legközelebbi alkalommal a tárgysorozatra felvenni, hogy más törvényhatóságokkal karöltve a honvédelmi miniszternél eredményesen járasson el.

A szerkesztésért felel:

Rudayánszky Endre távollétában:
Stauber József.

NYILTÉR.

(Az ezen rovat alatt közöltékért nem vállalunk felelősséget.)

Hálás köszönetem

Dr. Köpf Jánosné urnőnek, a Fischei Elíz kórház vezetőjének, szotyori Nagy Bella kisasszonynak, továbbá a kórház orvosainak, ápolónőinek és imádott férjem bajtársainak, szeretetükért, melylyel az elhunytat szenvedései közepet körülvették, különösen Dr. Vikás Gyula urnak, ki elhagyatottságomban segítségemre szellett, a nagy polgármester urnak, a hősök sírhelye adományozásáért és mindazoknak, kik megjelenésükkel, koszorúikkal fájdalomamon enyhíteni igyekeztek, Lönbeck János temetkezési vállalatnak postasságáért.

Arad, 1916. okt. 5.

5225

Özv. Tóth Istvánné.

Minden külön értesítés helyett!

Özv. Löwy Károlyné szül. Köpplich Rella és Köpplich Sarolta a maguk, nemkülönben a nagyszámu rokonság nevében is fájdalomtól megtört szívvel jelentik, hogy felejtethetetlen jó édes atyjuk, illetve nagyapja és rokon

Köpplich Mihály

f. hó 3-án este 10 órakor, életének 81. évében rövid szenvedés után elhunyt.

Drága halottunk földi maradványait f. hó 5-én t. e. 1/2 10 órakor fogjuk a gyászházból (Boeskey-tér 5. sz. a.) az aradi izr. sírkertbe örök nyugalomra kísérni.

Legyen áldott emléke!

Arad, 1916. október hó.

5223

NEMZETI SZINHÁZ

Aradon, 1916. október 5-én esütörtökön:

C) Berlet.

C) Berlet.

Szerelem.

Színjáték.

Kezdete 8 órakor.

Homunculus.

APOLLO SZINHÁZ.

Október hó 5-én, esütörtökön

ARANY-sorozat első filmje:

TRILBY

Georges du Maurier regénye filmen 5 felvonásban.

Ölmszerepben:

Klara Kimball Young,
a mozi színpad ritka érdekes jelensége.

Az előadások 1/6, 1/8 és 9 órakor kezdődnek és nem folytatólagosak.

Az Erdélyből menekült

Szarvasmarhák eladása

Pankola községben 5195
f. évi október hó 7-én
kezdődik.

Matteine-féle

patkány- és egérintás

a) eljárás szerint.

Patkány- és egérintáshoz ajánlok patkány- és egérintősz-bacilust. A XX. század legmegbízhatóbb patkány- és egérintő-szere, csak patkányt és egert öl meg, emberre vagy állatra nem veszélyes, tehát mindenütt elhelyezhető.

A patkány- és egérintősz bacillus árai:

1 kis adag 2-300 patkány kiirtására 6 K.

1 nagy adag 3-600 patkány kiirtására 12 K.

„Matteine”

vegyészeti laboratórium

Arad, Boros Benit-tér 1. szám.

Telefon 10-45.

2116

Aranyat

Ezüstöt

legmagasabb áron vesz, vagy becserél; ugyisintén régiségeket vesz és ad.

Losonczi Lajos

órák és ékszerész üzlete

ARAD, Szabadság-tér.

Telefon 944.

Mindentéle

nyomtatványok

ízléses, osinos kivitelben készülnek az

Aradi nyomda r. t.

nyomdájában, József főherceg-ut 22.

ECETSAV

Garantált 66% vegyileg tiszta, étkezési célokra prima svéd áru 580 grammos üvegekben 25 üveg ládánként, próba üveg 580 grammos, mely megfelel 20 liter kellemes ízű asztali ecet készítéséhez, küld utánvét mellett. Szállítási határidő 2—3 nap.

Beck Testvérek

Arad, Telek-utca 15. szám. Saját ház. 5071

Berger Ábrahám

Nagyszombathelyi menekült, elsőrendű, külföldön kitanult kárpitos és díszítő műhelye Szilvásváry Istvánnál Arad, Weitzer János-utca 19. 5141

Elvállal mindennemű kárpitos munkát bécsi és párisi minta szerint. Athurásokat, matrac készítményt házánál és házon kívül elfogad. Mint erdélyi menekült a n. é. közönség szíves támogatását kéri.

8855—1916

Hirdetmény.

Arad sz. kir. város igazolóvá asztmánya által összeállított 1916. évre érvényes legutóbbi adó fizetők névjegyzékét az 1886. évi XXI. t. c. 28 §-a értelmében október hó 1-től 15-ig terjedő 15 nap a városháza I. emeletén lévő hivatalos helyiségben közszemlére kiteszem azzal, hogy abba bárki betekinthet és ellene a közszemlére kitétel ideje alatt Arad sz. kir. város állandó bíráló választmányához címezve hivatalosnál benyújtandó írásbeli felhívással élhet.

Arad, 1916. október 1.

Variassy, polgármester.

Telefon szám 242.

Villamos zseblámpa elemek.

Volfram égők kaphatók 4949

Kalmár József

cégnél Arad, Salacz-utca 2. szám.

676—1916. g. sz.

Árlejtségi hirdetés.

Arad sz. kir. város gazdasági széké az Arad város közönsége részére 1917. évben szükséges kefékötőruka szálitára iránt folyó év október hó 9-án d. e. 10 órakor árlejtsést tart.

Bánatpénzül leteendő 100 korona készpénzben, vagy elfogadható értékpapirokban.

Az árlejtsésen csak írásbeli ajánlatokkal lehet résztvenni.

Az írásbeli ajánlatok lezártan az árlejtsés megkezdése előtt nyújtandók be és csak a kor véletlenek figyelembe, ha azokhoz a bánatpénznek a városi pénztárban történt befizetését igazoló letétjegy mellékelve van s ha az ajánlatot tevő kijelenti, hogy az árlejtsési feltételeket ismeri és elfogadja.

Az árlejtsési feltételek a gazdasági tanácsnok úrnál az árlejtsést megelőzőleg is megtekinthetők.

Arad sz. kir. város gazdasági székének 1916. évi szept. hó 25-én tartott üléséből.

A gazdasági szék.

125 koronáért

egy finom öltönyt vagy felöltőt mérték után készít

Hauptfogel Ferenc

férfi szabó mester

Kazinczy-utca 5. szám. 2887

PAPRIKA

elsőrendű, legutóbbosabban beszerezhető 5127

Deutsch Andor,

Szeged, Jókai-u. 7. Kérjen árajánlatot! Kiszolgálással meg lesz elégedve!

Női kalap modellek

Schwarz Aranka új divattermében. Zrínyi utca 1. sz. (Apollóval szemben.)

Állandó nagy raktár újdonságokban 5156

A leggyorsabb és legfinomabb kivitelű divatos kalapok és választékban kaphatók. Gyászkalapokban nagy raktár. Alakítások gyorsan, szélesen és jutányosan eszközöltetnek. Szíves partit fogadunk!

Schwarz Aranka

Zrínyi-utca 1. (Apollóval szemben.)

Eladó

Pécskai-ut II. számú 300 négyzet-öles telek 2 házzal,

Fabian László-utca 2. számú emeletes ház és

Szöllő-utca 5. számú 850 négyzet-öles sarok telek.

Bővebb felvilágosítás: II. Vilmos császártér 4. sz. alatt nyerhető. 5062

A 10. tér legforgalmasabb helyén

Andrássy-tér 8. számú

házon egy kisebb

üzlethelyiség

azonnalra

kiadó.

Bővebbet az „Aradi Közlöny” kiadó-hivatalában, József főherceg-ut 22.

Rum—likör

essenciák és kompozitók

Kocsikenőcs,

Svédgyufa

Pótkávékban

Állandó raktár

Szemző Armin

áruügynökségénél, Arad. 502

Interurban telefon 592. szám

Vadgesztenyét

minden mennyiségben

veszek.

4965

Szücs Pál,

Arad. Telefon 613.

Grosz J. és Tsa

magyarbánsági seprőgyára

cirokkalászt

legmagasabb napi árak mellett vez. közvetítőknél méter mértékűként 2 korona jutalek. — Ugyanott

seprőkötő munkások

és varrók felvételnek.

Szoba- és ruhaseprőket ismét-eladóknapl napi ár mellett szállítunk. Termelőknél

1. cirokvetőmagot

ajánlunk.

5045

P. 2760/4—916. szám.

Hirdetmény.

Az aradi kir. fővárosi közbíró teszi, hogy őrv. Gyarmathy Ernőre borsosjenői lakos a néh. Dr. Gyarmathy Ernő volt borsosjenői kir. közigazgató biztosiéka-ként a Magyar Általános Takarékpénztár Részvénytársaság által keltett 2 db. egyenként 2000 korona és 1 db. 200 korona névértékű 4%-os Magyar Általános Takarékpénztári záloglevélből álló közigazgatói biztosíték kiadását kérte. A kiadás elrendelése előtt felhívataknak mindazok, kik néh. Dr. Gyarmathy Ernő volt borsosjenői kir. közigazgató fenti biztosítékára az 1896. VII. 40. §-a alapján záloglevél szerettek, vagy arra bármilyen igényt érvényesíteni válnak, hogy követeléseiket a jelen hirdetménynek a „Budapesti Közlönyben” leendő harmadszori közzétételétől számított három hónap alatt az aradi kir. törvényszéknél jelentseék be, mert különben igényeikre való tekintet nélkül fog a közigazgatói biztosíték kiadása iránt inderkedés történni.

Aradon, a kir. törvényszék, mint polgári bíróságától 1915. évi szeptember hó 7-ik napján. Méssáros, s. k. t. elnök, Dr. Papp, s. k. t. tag, Jákó, s. k. t. tag, s. k. t. tag.

Értesítés!

Az „IBOLYA DORÉ”

készítményeink a mai naptól kezdve a következő árakban kerülnek forgalomba: Ibolya Doré-erem egy tégely K 150. Ibolya Doré-szappan 1 darab K 150. Ibolya Doré-tej 1 üveg 150. Ibolya Doré-hőlgypor 1 doboz K 150.

Legjobb fekete v. barna

Hajfestő

a „Melogen”

Egy pár perc alatt bármely hajjal vagy bajusszal a legszebb állandó fekete színre lehet festeni, anélkül, hogy a színt le lehet mosni.

Ára 2-40 korona.

Szőrvesztő-Depilator.

E kímélő, a maga nemében páratlan szerrel minden alkalmatlan szőrt a hónaljakról stb. minden fájdalom nélkül pár perc alatt okvetlen eltávolítható. — Ára utasításul 1 korona.

A fenti szerkezet kapható a készítőnél

Hajós Arpad

ARAD, Andrássy-tér 22. sz.

Alapítotott 1886. évben az Aradmegyei Közkórház számára.

Apró hirdetések.

Tudnivaló az apróhirdetésekről:

Az apróhirdetések díját az alábbiak szerint számítottuk.
Minden szó hirdetéséért 6 fillér. Vastagabb betűkkel 12 fillér.
A vastagabb betűkkel kívánt szavakat aláhúzással kell jelezni.
A legkisebb hirdetés ára 30 fillér.
Az apróhirdetéseket előre kell fizetni.
Hirdetéseket délután 1/2 óráig vehetnek fel.

Levelezés.

«Drága gyöngy»
Jellegére levél van. Kérem átvenni. 5220

Helyik

nemes szívű urlembert, segítene szorult helyzetén tisztességes fiatal, uriaszonyoknak. Választ „Szerény” jellegre a lapban jelezve kér. 5222

Független, vigkedélyű

fess aszony tisztességes szándékú oly gavallér ur ember ismeretséget keresi, aki anyagilag támogatná. Leveleket a kiadóhivatalba, a lapban jelezve, 5231 özvegy jellegre kerek.

Ellátás.

Intelligens urlemberek

jó házi kosztot kaphatnak, Kelemen-tér 7. emelet. 5218

Oktatás.

Német nyelvészi

és gyorsírásból továbbá magyar-német szótárakból órákat adnak erdélyi menekültek, Karolina-u. 8 sz. I. em. 5207

Zongora-, festés.

és kézművisek alapos oktatást nyújt kezdőknek, ebéd ellenében, urleány. Cím a kiadóhivatalban. 5209

Franciául peritoktál

beszélő intelligens hölgy órákat adna. Cím a kiadóhivatalban. 5229

VII. gimnáziuma leány

váltat bármilyen iskolába járó növendék előkészítését, esetleg német és francia nyelvben való külön tanítást. Cím a kiadóhivatalban. 5228

Alkalmazást keres.

10 éves kereskedő

segéd állást keres, október hó 15-én. Cím a kiadóhivatalban. 5217

3 menekült urleány

perfect német, kereskedelmi végzettségű, bankban vagy irodában alkalmazást keres, lehetőleg kettő egy helyen. Cím a kiadóhivatalban. 5208

Ügyvédi irodában

gyakorlott kisasszony, ki a hadhivatalban miatt állás nélkül maradt. Állást keres. Cím a kiadóhivatalban. 5210

Intelligens asszony

elmenne gyermekek, esetleg idősebb ur vagy urad mellé. Fizetést keveset, inkább jó bánásmódot igényel. Weitzer János-utca 13., Kozmánénál. 5221

Szerény igényű

magyar kisasszony, ki a háztartásban is segédkezik, ur családnak, gyermekek mellé ajánlkozik. Címek a kiadóhivatalba kér. 4100

Okleveles mezeinyezető,

ki bármely gépvezetést vállalja, Aradon vagy környékén alkalmazást keres. Cím a kiadóhivatalban. 5174

Égy

jó iparos családból való teljesen független fiatal asszony háztartásnak ajánlkozik. Arad, Miklós-utca 72. szám. 5192

Alkalmazást nyer.

Keresek

jóbb leányt egy gyermek mellé vidékre, ki a háztartásban is segédkezik, lehet mezeiként vagy hadiárva. Német ajku előnyben. Cím a kiadóhivatalban. 5219

Ügyes elárulások,

akik női és férfi divat, díszmű- és játéka-ruha üzletben már alkalmazva voltak, azonnal felvétetnek a Színházi Versenybázisban. 578

Ügyes elárulások,

aki fűszerüzletben már alkalmazva volt, azonnal felvétetnek Dürer Kocsárd fűszerkereskedésében. 5194

Fiatal villanyszerelő

jelentkezzenek Koch Dániel műszerésznél Deák Ferenc-utca 42. 5160

Gyógyászat.

Holcett.

A legártalmatlanabb arcszépítő és finomító, izzadó, fényes, zsiros, atkás (mitesszeres) arcot naponta ahányszor szükséges, gyapotrát öntött folyadékkal megtöröljük. Az arc rögtön csodás szép lesz, mintha valami mesés lehelet finomsága harmattal volna bevonva. Az atrák pár nap alatt elmúlnak. Ára 1 korona. Dr. Földes és Hehs piperezappan és vegyszertára Aradon. Tűz mellett ne használjuk. 12

Lakást keres.

Interexatlam

egy-, esetleg kőszobás különbejárt lakás október 15-én, esetleg november 1-én kerestetik. Címekét kér Alföldi Pál tanár. Árpád-tér 5., II. em. 4001

Magánlakás,

lehetőleg a belvároshoz közel, bérbe venni. Ajánlatokat a kiadóhivatal továbbítja. 5230

Kiadó lakás.

Három utcai

4 udvari szobából álló II. emeleti lakás, Andrásy-tér 8. sz. alatt azonnalra kiadó. Bővebbet a házteljesítőnél.

Ingatlan.

Eladó ház.

Modern ház 8 lakással, mely 10 szoba, pinchehelyiség, nagy udvar, gyümölcsös-kert és minden kényeztető melléképítményből áll. Vidékieknek különösen alkalmas. Kézich Károly-u. 9 sz. 5144

Üzletek.

Papírkereskedés

vezetésére oly megbízható egyént keresek, (magános nő is lehet) ki némi szakmúdsággal és megfelelő kaucióval rendelkezik. — Haszonrészesedéssel, igen szép jövedelmű és biztos existenciát. Cím a kiadóhivatalban. 5158

Kossuth-utca 29. szám alatt

egy jóforgalmu korcsmai helyiség 1. év november 1-től bérbeadandó. Értekezhetni ugyanott a házteljesítőnél. 5198

Vidékre keresek

keresztény korcsmáros. Ugyanott szótárszót is folytatható. Cím a kiadóhivatalban. 5198

Akinek

bármely szakmába vágó jóforgalmu átadó üzlete van, irton ajánlatot Grünwald Albertnek Kunmadarásra. 5187

Vétel és eladás.

Eis Offizierspferd

gut geritten, schwarz, 11 Jahre alt, ist zu verkaufen. Adresse in der Administration. 5197

Pékávé

— nem hadi — kapható Färber Lajos fűszerkereskedésében. 4488

Kohn Márton

Szt. Pál-utca 2. Vesz és elad uraságtól levett ruhákat és használt butorok vétel és eladása. 5165

Vessék

a legmagasabb árban uraktól levett férfi ruhát, mindenféle egyenruhát valamint használt butort. Vidékre is megyek. Bieker Igazs, Boczkó-utca 1. 29

Egy jól belevagott

fekete tisztai hátszló, 11 éves, eladó. Bővebbet a kiadóhivatalban. 5196

Vadászfegyver

kétféle Lancia díszbőrökben, két automatikus golyós Winchester céllövő fegyver, a régi fegyverek eladók. Értekezni lehet Perényi-utca 14. sz. a házasternél. 5189

Egy keveset használt

plüsch boa és karmantyú eladó. Andrásy-tér 25., IV. lépcső, I. em., 29. a. 8500

Új butorhitel!

Butorok a legjobb kivitelben kaphatók, hitelképes egyéneknek kölcsön, és részletfizetésre szállítók Garai Károly bel. cég rutorüzletében Aradon, Asztalos Sándor-utca 5. sz. 391

Zöldé ünnepi imakönyvek

kaphatók Pichler Sándor papírkereskedésében és könyvnyomdájában, Szabadság-tér 1. Telefon 308 sz. 611

Tűzifa-eladás.

Az Acsev. alvácál erdőüzlete megkezdte tűzifatermekének eladását. Selejtmentes bükkhásabb és doroneta, waggontételekben megrendelhető az Aradi és Csabádi Egyesült Vastutak erdőüzletvezetőségénél, Arad, József főherceg-ut 22., földszint. 4366

Egy alig használt egyenáramú

24, lóerős motor eladó. Bővebbet az Aradi Közlöny kiadóhivatalában.

Különféle.

Hossznapra templomtűz

a nyári színházban átadó. Fuchs Mór, Vörösmarthy-u. 1. 5224

Dr. Schajkovenky

lábizzadás elleni szera, biztos, kipróbált ártalmatlan szer, rögtön hat, ára 1 korona. Kapható Földes és Hehs gyógyszerárán.

Tyukszem

és minden bőrvényedés ellen biztosan ható szer, Hehs gyógyszerész tyukszem-tapasz. A legmegbízhatóbb tyukszem a tapasztalás alapján használata után leválik, a gyógyító fájdalom azonnal megszűnik. Ára 60 fillér. Hehs gyógyszerár, Földes gyógyszerár Arad. 12

8074—1916. pm.

Pályázati hirdetés.

Arad sz. kir. város törvényhatóságánál a folyó évi október

hóban megtartandó rendszeres havi közgyűlésen választás után beöltendő és a városi fizetési táblázat XI. fizetési osztály III. fokozatába sorozott irodai segéd-tiszt állásra pályázatot hirdetek.

Felhívom mindazokat, kik ezen állást elnyerni óhajtják, hogy az 1883 évi I. t.-c. 19. §-ának második bekezdésében előírt képesítésüket igazoló okmányaikkal fellelve, valamint a város szolgáltaiban nem állók egészségügyi állapójukat igazoló tiszt orvosi bizonyítvánnyal felszerelt kérelmeiket hivatalomhoz f. évi október hó 10-ig beérőlag nyújtsák be.

Arad, 1916. szeptember 26-án.

Varjassy, polgármester.

Hip-hop

patkány- és egéirtószer

megérkezett

és amíg a készlet tart ismét kapható. 1 doboz ára 1 korona 20 fillér.

Hánu Nestor

drougeria- és illatszertelében.

VESZEK:

babot,
kölest,
árpát.

Cs. és kir. járványkórház

élelmezési vállalata,

honvédhuszár laktanya.

Telefon szám 670. 4908

Láb- és kézizzadás

biztosan és leggyorsabban elmúlik, a „Peppe” folyadék és „Peppe” hintőpor segítségével.

Szárit! . . . Szagtalanít!!

Peppe folyadék ára használati utasítással 1 kor. 20 fill.
Peppe hintőpor 1 kor. — fill.

Legfájdalmasabb tyukszemétől

is három nap alatt mindenki megszabadul a Hajós-féle ANAGALLIN használatával. Kezelése igen egyszerű, nem piszkít, nem ragadós. A beszerzésnél vigyázzunk az ANAGALLIN szóra. Ára használati utasítással 1 korona.

Gyöngyfehér fogakat nyertünk a

Doré fogpaszta

használatával. Nem habzik! A szájüreget desinficálja, utólagos kellemes. Ára egy porcellán-szelencének 80 fillér.

Fenti szerek kizárólagos készítője és egyedül nagy raktára:

HAJÓS ÁRPÁD

gyógyszertára Arad, Andrásy-tér 22. sz. (Megyeháza mellett.)